

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJU

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

O MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu, št. 606-70 3-24

Štev. 50 (456)

LETO IX

NOVO MESTO, 18. decembra 1958

uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje — Slovenski poročevalec v Ljubljani

Moč je v enotnosti ljudstva s svojo Armado

Ob sedemnajsti obletnici ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade smo naprosili komandanta novomeške garnizije JLA, tovariša polkovnika Simo Livada, da je za bralce Dolenjskega lista napisal ob prazniku JLA — skupnem slavnju ljudstva in njegove narodne vojske — tale uvodnik:

Sedemnajst let bo minilo 22. decembra od dneva, ko je bila po zasnovi in odredbi tovariša Tita v majhnem mestu Rudo ob reki Lim formirana Prva proletarska brigada. To je eden izmed mnogih zgodovinskih izredno pomembnih datumov naše revolucije. O pomenu tega datuma pričča že dejstvo, da je sprejel za praznik naše Jugoslovanske ljudske armade. Do tega dneva pred 17 leti je imela naša revolucija za seboj komaj pet mesecev oborožene vstaje. To pomeni, da so naše narode in njihovo mlado Armado čakala še tri in pol leta najbolj surove vojne, voje, v kateri so pripadniki naše Armade bili postavljeni izven mednarodnih vojaških zakonov. Niti ena sodobna armada sveta nima take zgodovine svojega razvoja kakor JLA. Ta Armada je morala na poti svoje rasti od Ruda do Trsta obvladati sedem velikih in nekaj deset tisoč imenovanjih lokalnih ofenziv. Morala je preživeti Kozaro, Neretvo, Sutjesko in Zelengoro, Drvar, Srem in se pojaviti kot zmagovalca v Trstu. To svojo pot razvoja in zmage je Armada zalila s krvjo in posula s kostmi 400.000 svojih mrtvih pripadnikov. To je bila pot Armade, ki je bila rojena v revoluciji in kateri je revolucija dajala nalogo.

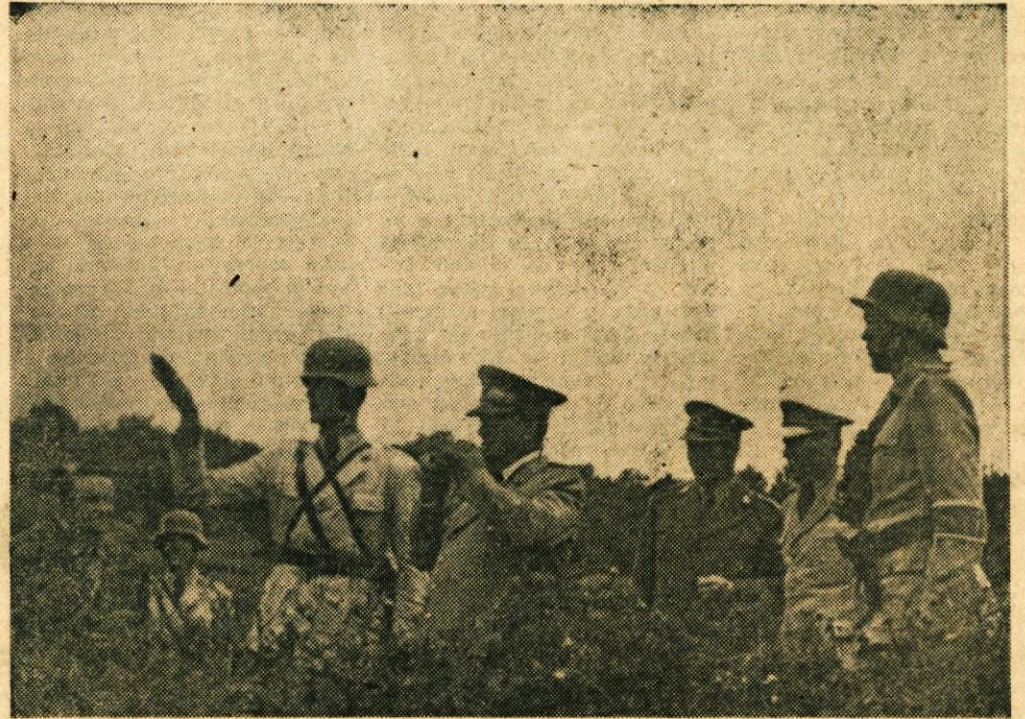
Revolucija je pogumna, in daje pogumne naloge. Vodstvo naše revolucije je imelo popolno zaupanje v svojo mlado Armado v vseh razdobljih njenega razvoja, prav tako pa ji je tudi posvečeno izjemno veliko pozornost. Narodna Jugoslavija in njihova revolucija so izvrstili v svojo revolucionarno Armado vse svoje najsilnejše, kar so imeli, svoje sinove in hčere — svojo mladino. To je bila res v najglobljem pomenu besede Ljudska armada in taka je ostala in bo ostala, dokler bo obstajala. Zato je njihova Armada pod vodstvom svojega legendarnega vrhovnega

komandanta Tita izpolnila dosledno in do kraja vse naloge, katere ji je naložila revolucija.

Narodi Jugoslavije so po svoji Komunistični partiji že pred Rudom pokazali, da se more in mora boriti za svojo svobodo. Rudo in vse po njem, do Trsta, je to izpričalo vsemu svetu. Končni rezultat vseh teh velikih naporov in žrtv je bil ovenčan tudi z veliko zmago, s popolno svobodo in z našo FLRJ. V zgradbo naše Republike je vstano 1 milijon 700 tisoč žrtv njenih državljanih. Četrtnina od tega so pripadniki Armade. Te velike žrtve smo prenesli ponosno in z dvignjenim čelom, čeprav smo jih največkrat prenašali v pogojih, ki presegajo človeške možnosti. Ves napredni svet nas je občudoval. Saj delo, ki smo ga izvrševali in do kraja izvršili tudi zasluži občudovanje. Krona vsega tega je naša enakopravna socialistična skupnost.

Za nami je trinajst let mirnodobnega razvoja. V tem razdobju je vodstvo naše revolucije po svojem predsedniku Republike in vrhovnem komandantu JLA naložilo Armadi ponovno izredno velike, zapletene in težke naloge. Zato je to razdobje izpolnjeno zares z velikimi napori vseh pripadnikov Armade. Vse te velikanske naloge so bile uspešno izvršene in ovenčane z izredno velikimi rezultati.

Končano je bilo redno vojaško šolanje vseh vojaških starejših. Veliko število njih je končalo dve, tri in več šol. Vsako leto se Armada pomlaja z mladimi podoficirji in oficirji. Čeprav v težkih in relativno revnih pogojih, je naš narod iz leta v leto odvajal znatna sredstva nacionalnega dohodka za vzdrževanje in oboroževanje svoje Armade, zlasti pa za dvig vojne industrije. Hitri tempo razvoja vojne industrije nam je ustvaril možnosti, da moremo našo Armado oskrbovati z osnovnim oboroževanjem domače proizvodnje. Mimo tega vojna industrija iz leta v leto čedalje več proizvaja za potrebe naših državljanov. Napori so bili veliki, toda prav tako so veliki tudi rezultati. Danes je naša Armada opremljena s sodobno opremo in orožjem. Njen sestav suvereno vlada s to opremo in oborožitvijo. (Nadaljevanje na tretji strani)

Vrhovni komandant JLA maršal Josip Broz-Tito opazuje manevre naše vojske na Kočevskem; predstavnik garnizije JLA Novo mesto pojasnjuje vrhovnemu komandantu položaje svojih enot

DESET LET

V Novem mestu je govoril tov. Regent

Lepo število odraslih, posebno pa mladine je napolnilo dvorano Doma LP v Novem mestu v sredo, 10. decembra. Ljudska univerza je priredila predavanje ob 10. obletnici Deklaracije človekovih pravic in povabila tovariša Ivana Regenta, starega borca za pravice delavskega razreda in splošno znanega javnega političnega in prosvetnega delavca.

Uglednega gosta je v imenu poslusalcev pozdravil predsednik LU, zatem je pa tovariš Regent bral in komentiral vseh 30 členov Deklaracije, ki jo je pred desetimi leti sprejelo 58 držav, članic Združenih narodov. Tople, zanosne besede tovariša Regenta o čle-

nih Deklaracije in njih uresničevanju v naši socialistični Jugoslaviji, so poslusalci nagradili z iskrenim aplavzom. Čeprav brez običajnih slavnostnih pridodatkov je bil ta večer lepa in dostojna proslava pomembne obletnice Deklaracije o človekovih pravicah.

Priznanje mladini

Mladinski aktiv Tovarne zdravil »Krka« v Novem mestu je 5. decembra predlagal 13 svojih članov (12 mladink in enega mladina) za sprejem v Zvezo komunistov. To so tisti mladinci, ki so najbolj delavni v mladinskem aktivu in najbolj vestni na svojem delovnem mestu

Kandidati so stari od 16 do 25 let. Tudi ostali mladinski aktivni predlagajo svoje najboljše člane v Zvezo komunistov.

Odbor za proslavo 40-letnice SKOJ

Predsedstvo Centralnega komiteja LMS je pred kratkim izvolilo 36-članski odbor za proslavo 40. obletnice ustanovitve SKOJ. Predsednik odbora je član zveznega izvršnega sveta Slavko Komar. — Imenovan je tudi že republiški odbor za proslavo obletnice.

V REME

za čas od 18. do 28. decembra
Ze v teku tekočega tedna se pričakuje prehod dežja v sneg in v nadaljnjem poteku pretežno suho in mrzlo zimsko vreme.

V. M.

Krvodajalci!

Ko smo v 48. št. Dol. lista (4. decembra) pozvali delovne ljudi, naj sodelujejo v krvodajalski akciji, smo sporečili tudi dni, ko bo odvzem krvi v novomeški bolnici. Ker je zavod za transfuzijo med tem ta načrt dela izpremenil, opozarjamo, da bo odvzem krvi v Novem mestu 24., 25. in 26. decembra v kletnih prostorih kirurškega oddelka novomeške bolnice in ne kot smo prvič poročali.

Zbori mladih zadružnikov

Preteklo sredo je bilo v Novem mestu važno posvetovalno predstavnikov občinskih komitejev LMS, ZKS in zastopnikov aktivov mladih zadružnikov, ki so po analizi zadnjih volitev v zadružne svete govorili predvsem o letnih občnih zbiorih aktivov mladih zadružnikov. V okraju imamo zdaj takih aktivov še vse premalo in bodo marsikje

zato imeli šele ustanovne občne zbornice aktivov. Ugotovljeno je, da je v zadružnih svetih izvoljenih nad 25% mladih ljudi, kar pomeni močan napredek v primerjavi z dosedanjim stanjem. Podpredsednik OZZ Tone Pirc je dobro razčlenil vlogo in naloge aktivov in večjo prizadevnost mladih zadružnikov, tovariši iz komitejev pa so poročali o

najrazličnejših težavah, ki jih imajo mladi ljudje na vasi, ko hočejo uresničiti svoje načrte. V razpravi je sodeloval tudi tov. Stane Kranjc, org. sekretar CK LMS, in govoril predvsem o iskanju praktičnih oblik pri reformi šolstva.

V Irči vasi pa gre!

Zapisek pred občnimi zbiori in volitvami osnovnih organizacij SZDL

Ta in prihodnji mesec bomo volili v starem delu okraja nova vodstva SZDL. Marsikdo od predlaganih se bo otepal, češ kaj me boste volili, ko pa nisem za to. Spet bo slišati parole, saj se ne izplača, saj SZDL ne dela veliko. Morda je v tem marsikje delček resnice oz. je tako.

V Novem mestu namreč večina terenskih organizacij spi. Kakor medved v svojem brlogu pozimi. Žal s to razliko, da medved prespi le zimo, nekatere terenske organizacije pa kar vse leto...

Vendar pa to ne drži za vse. Terenska organizacija IRCA vas je izjema. Obiskali smo jo in zvedeli mnogo zanimivega in lepega kratki. Kar prislunimo. Saj ni važno, s kom smo govorili, pomembnejši so odgovori.

»KAKO JE Z VAŠIMI MNOŽIČNIMI SESTANKI?«

smo vprašali najprej. »Lepo!« so nam odgovorili. »Vprašanja sestankov pri nas sploh ni!« — »Zakaj?« smo bili začudeni. »Zato, ker so naši sestanki zanimivi in kratki. Ljudje zvedo na njih vse, kar jih zanima. Pogovorimo se o zunanjepolitičnih dogodkih, o notranji politiki in gospodarstvu, skratka o vsem jedrnato, a kratko.«

»Povejte nam kaj več o tem.«
»Terenski odbor je pripravil letos razlago zakona o pokojninah. Priredili smo predavanje o kmetijstvu in dve predavanji iz zdravstva. Razložili smo članom razne ostale nove zakone. Pri vsem tem posvečamo največ pozornosti temu, da je predavanje ljudem razumljivo, torej kar najbolj preprosto podano. Vedno se pogovorimo s predavatelji in

jih na to opozorimo. Uvajamo tudi nov, višji tip sestankov.

Sestanek skličemo brez dnevnega reda. Ljudje postavljajo vprašanja, ki jih zanimajo in si jih sami ne znajo razložiti. Ko bi le slišali, koliko raznih zadev zanima naše ljudi! Od najbolj neznanih do najpomembnejših. Vse to jim skušamo pojasniti in prav zaradi tega so naši sestanki zanimivi.

Toda nimamo le sestankov; teh je največ v jeseni in pozimi, ko preneha kmetičsko delo na polju. Čez leto pripravljamo proslave pomembnejših dni, kot so dan žena, 1. maj, dan borca, praznik republike in tako dalje. SZDL daje predvsem pobudo za te proslave, pripravlja jih pa skupno z Zvezo, borcev in mladino. Kljub temu, da nimamo primerne prostora, so naše proslave lepe in dobro obiskane. Ljudje so zadovoljni.

POMANJKANJE PROSTORA

nam močno nagaja. Vse množične sestanke imamo v gostilniški sobi, ker drugega primerne prostora ni. Prav tako imamo tam proslave v deževnih dneh poleti ter v jeseni in pozimi. Primernejšega prostora na našem terenu žal ni. Občina nam je pred leti predložila načrt gradnje manjše stavbe. V njej je bil predviden tudi trgovski lokal. Načrt pa ni predvideval najnujnejšega prostora za množične sestanke. Bila je predvidena le manjša sejna soba, v katero bi bilo mogoče stisniti največ 20 ljudi. Zato so člani načrt zavrnili. Najbrž leži pozabljen v kakšni miznici na občini. Mislimo, da bo treba to, za nas zelo perečo in pomembno vprašanje prej ali slej rešiti. Politično in kulturno delo bi

bilo mnogo živahnije, če bi imeli primeren prostor.

»Ste v letošnji jeseni imeli kak množični sestanek?«

»Seveda! Bil je res množičen; saj se ga je udeležilo več kot osemdeset članov. Pogovorili smo se o zunanjepolitičnih vprašanjih, o Alžiru in njegovem boju za osvoboditev, o slovenskem šolstvu na Koroškem, o obisku predsednika Tita pri prijateljskim državam Azije in še o marsičem.

Kot posebno točko dnevnega reda smo načeli vprašanje Roze Matoh. Svoječasno smo jo sprejeli v naši terenski organizaciji v članstvo SZDL. Ker je kljub temu, da je postala članica SZDL, nadaljevala s svojim zagriženim protijudskim delovanjem in se pred kratkim zagovarjala zato tudi pred sodiščem, smo jo izključili.

»Kaj delate zdaj?«

»Pripravljamo se na občni zbor in za volitve novega vodstva SZDL, ki bodo ta in prihodnji mesec. Pogovorili se bomo o uspehih in napakah našega dela. Tudi zdaj bomo izvolili takšno vodstvo, ki bo kljub težavam znalo voditi organizacijo vsaj tako, če ne še bolje kot dosedanje!«

Tako smo končali razgovor v terenski organizaciji Irča vas. Kratak pomenek postavlja na laž pogostne trditve, da se v SZDL ne da delati. Vodstva ostalih terenskih organizacij naj se zamislijo nad tem, kar so nam povedali tovariši v Irči vasi, ki nimajo nekaterih najosnovnejših pogojev, pa so navzlic temu naredili več kot vse ostale organizacije, a se pogovarjajo celo o tem, da bodo delo še zboljšali!

Motomehanizirani odred JLA je 17. novembra proslavil svojo dveletnico. Tega dne, pred dvema letoma, je 44 vojakov, podoficirjev in oficirjev Jugoslovanske ljudske armade z letali odletelo iz Beograda v Abu Suveir pri Ismailiji kot predhodnica JLA, čigar glavna se je izkrcala v Port Saidu 29. novembra 1956. Skupaj z vojaškimi četami Indije, Indonezije, Kanade, Brazilije, Kolumbije, Norveške, Švedske, Danske in Finske, se je Odred JLA vključil v sestav Unefa, ki je dobil nalogo, da štiti mejo med Egiptom in Izraelom.

Po prihodu v Egipt je Odred kot najmočnejši in najštevilnejši kontingent v Unefu dobil najtežjo nalogo, da deluje ob štirih porušeni in miniranih komunikacijah od Sueškega prekopu čez Sinajsko puščavo. V pčilih

štirih mesecih je obvelal nad 200 kilometrov poti, premagujoč številne ovire, minska polja, porušene komunikacije, mine, puščavski živi pesek itd. Brez vsake dokumentacije o minskih poljih je inženirska enota Odreda med El Kantaro in El Arišem razminirala 25 minskih polj in izklopala okrog 800 min vseh vrst.

Naš Odred je večkrat dobil priznanje od komande Unefa za zvesto službo v prizadevanjih za mir. Vsi njegovi pripadniki so odlikovani z medaljo Unefa.

V počastitev proslave dveletnice je komandant Odreda, narodni heroj podpolkovnik Jože Ožbolt, priredil 17. novembra v glavnem taborišču pri El Arišu sprejem. Na sprejemu so bili načelnik komande Unefa polkovnik Riki in predstavniki vseh tujih čet.

Več skrbi obrtništvu

(Nadaljevanje in konec)

Drugi činitelj, ki po mojem mišljenju močno nasprotuje uveljavitvi obrtnih zbornic, je nejasnost in nezadostna dovornost naših zamisli socialistične preobrazbe obrti, nejasnost v pojmovanju, v kateri smeri naj se ustvarja moderna mreža socialističnih gospodarskih organizacij v okviru obrtništvu.

Se vedno naletimo pri nas na mnenja, da je naše obrtništvu nekakšna nerazvita, zastopala gospodarska panoga, ki bo prenehala oziroma propadla z razvojem moderne industrije in da je z ozirom na to škoda dati sredstva in napore za razvoj obrtništvu. Podobna gledanja so popolnoma napačna, in to z več strani. Napačna so predvsem s strani neke se vedno nezadostno razvite države, kot je naša, v kateri bo obrtništvu še vedno odigravalo eno najvažnejših vlog. In drugič je to napačno gledanje tudi s perspektive splošnega razvoja. Resnica je, da sodobna industrija odpravlja cele obrtniške panoge, toda resnica je tudi, da ima sodobno življenje nove potrebe, ki potrebujejo nove usluge in nove obrtne panoge.

Sodelovanje privatnih obrtnikov s socialističnim gospodarstvom

Ni naš namen, da administrativno ukinemo privatni sektor obrti. Imamo pa cilj kot socialistična skupnost, da postopoma odpravimo vse ostane eksploatacije tuje delovne sile tudi na področju obrtništvu. A to bomo lahko storili le tam, kjer bo močnejši socialistični sektor v obrtništvu in kolikor bo ta sposobnejši, da pride v razne oblike sodelovanja z individualnimi obrtniki. Vsa naša aktivnost v izgradnji obrtništvu in urejanju družbenih odnosov na področju obrtništvu mora izhajati iz te naše naloge in cilja. Samo v tej smeri se lahko po mojem mišljenju, oblikujejo in razvijajo v naši državi.

»ŽITO«

trgovsko in predelovalno podjetje LJUBLJANA nudi vse vrste mlevskih izdelkov po konkurenčnih cenah. Vse izdelke dobite v naših skladiščih v Novem mestu — Ljubljani — Kranju in Lescah.

TRGOVSKO PODJETJE »TOBAK«

LJUBLJANA prodaja in ima na zalogi vse vrste cigaret, tobaknega pribora in priznane višalnice tovarne Orden iz Osijeka

AVTOOBNOVA

LJUBLJANA Generalni remont avtomobilov Ljubljana Izvršuje vsakovrstna popravila avtomobilov — Izdeluje nadomestne dele in ležaje iz rdeče kovine za Diesel motorje — Preizkuša Diesel tlačilke in šobe — Brusi vse vrste motornih gredi, blokov, glav in podobno.

Pojavljajo se potrebe po novih uslugah in novih obrtnih obratih

razne oblike obrtnih združenj. Te združbe ne morejo biti nekakšna kolektivna privatna organizacija, ker bi to v tem primeru izgledalo tako, kot da se odpirajo vrata kapitalizmu. Razdruge so koristne in potrebne, toda one so lahko samo oblika kooperacije individualnih obrtnikov z našim socialističnim gospodarstvom. Oblika, ki oskrbuje socialistično razširjeno reprodukcijo v obrtništvu.

Ako imamo vse to pred očmi, tedaj je jasno, da se morajo obine manj baviti z raznimi administrativnimi ukrepi v okviru obrtne proizvodnje, kar ima velikokrat slabe ekonomske posledice, ker ne dosegajo tistega družbeno-političnega učinka, katerega se pričakuje od njih. Po mojem mišljenju je neobhodno potrebno, da občine kakor tudi vsa naša družbena skupnost preidejo na reševanje teh problemov, in sicer z gotovim materialnim planom, kakor tudi z gotovo družbeno-ekonomsko perspektivo, kar bo omogočilo akcijo vseh socialističnih činiteljev na tem področju, ter to, do bodo akcije ljudskih odborov in občin zasnovane na določeni orientaciji in za daljšo dobo.

Skrb za kadre v obrti

Nadalje bi želel dodati, da se strinjam z mišljenjem, ki je bilo izraženo v referatu in v razpravi, da je treba podvzeti ustrezne ukrepe v zvezi s tem planu in zvezi zvezi predpisih, s katerimi se bo olajšalo delo socialističnega obrtništvu. V tem smislu bo zvezi izvršni svet pazljivo predelal in predstavljal predloge, ki so bili tukaj podani.

Razumljivo je, da bo s tem tudi obrtnim zbornicam dana večja možnost za uveljavitev. S tem prehajam na tretji faktor, ki vpliva na razvoj obrtništvu in obrtnih zbornic, to je subjektivno orientacijo samih zbornic. Vsi vemo, da so se sedanje naše obrtne zbor-

nice razvile iz nekdanjih profesionalnih zbornic, katerih naloga je bila povsem drugačna, kakor je danes. Kljub temu, da so danes postavljene pred zbornice povsem druge naloge, katere že z uspehom rešujejo, vseeno ne moremo reči, da je vpliv starega načina, da je populnoma okrnjen. Da bi obrtne zbornice in njihova zveza šli v koraku z razvojem in napredkom našega socialističnega gospodarstva in s potrebami naše družbe za obrtnimi uslugami, je potrebno, da postanejo v čimvečji meri socialistično ekonomsko-politična organizacija. V tem smislu je potrebno, da obrtne zbornice postanejo važen faktor pri planiranju obrtniške proizvodnje, oziroma razvijanju obrtniških kapacitet, pri tem pa je potrebno, da so v tesni povezavi z ljudskimi odbori in občinami in s posameznimi zainteresiranimi družbenimi organizacijami. In končno je potrebno, da zbornice z ljudskimi odbori še aktivneje in konkretnije vodijo evidenco in skrb okoli kadrov za to gospodarsko panogo.

Jesensko zasedanje generalne skupščine OZN je končano in delegati so odpovali domov. Penovno se bodo zbrali 20. februarja 1959, ko bodo sklepali o neodvisnosti Kameruna na osnovi poročila posebne komisije OZN. Zasedanje, ki se je končalo, lahko ocenjujemo na dva načina. Optimisti bi ga nemara označevali kot neuspešno, pesimisti pa prav narobe. Dejstvo je, da je generalna skupščina OZN in njeni odbori dosegla največ, kar je mogla glede na splošni politični položaj na svetu in na vsa nasprotja, ki ga težijo.

Oglejmo si rezultate generalne skupščine po poglavjih.

Vesolje: po mnenju mnogih diplomatov ima generalna skupščina še največje možnosti za doseg splošnega sporazuma o mirolnem izkoriščanju vesolja. Toda na tem, zasedanju do sporazuma še ni prišlo, ker se Vzhod in Zahod nista mogla sporazumeti o tem, kako naj bi bil sestavljen odbor, ki bi pripravil besedilo sporazuma. Sprejeta je bila zahodna resolucija, vendar pa je Sovjetska zveza izjavila, da v odboru ne bo sodelovala.

Oborožene sile OZN: generalna skupščina ni sprejela predloga, da bi ustanovili stalne oborožene sile OZN, ampak je sprejela sklep o nadaljnjem obstoju sedanjih čet na Srednjem vzhodu.

Madžarska: generalna skupščina je kljub nasprotovanju številnih delegacij, tudi jugoslovanske, razpravljala o »sovjetskem pritisku na Madžarsko« ter sklenila, da bo o tem razpravljala tudi na prihodnjem zasedanju.

Ciper: sprejeta je bila resolucija, ki priporoča nadaljnja prizadevanja za mirolnost in sporazumno rešitev tega pro-

blema, ali, z drugimi besedami, sprejeto je bilo zahodno stališče.

Alžirija: politični odbor je sprejel resolucijo, ki priznava Alžiriji pravico do neodvisnosti in priporoča razgovore med Alžirijo in Francijo, vendar pa resolucija v generalni skupščini ni dobila potrebne dvotretinske večine.

Članstvo: generalna skupščina je sprejela za svojo 82. članico mlado afriško državo Gvinejo. Vse države so bile za

lovanja. Res je, da razpolaga fond z razmeroma majhnim zneskom denarja, toda že to, da je bil ustanovljen, je glede na nasprotovanja razvitih držav velik uspeh. Pričakovati je, da se bo fond razširil, ko bo pokazal svojo gospodarsko vrednost.

Prav tako ne bi bilo prav, če bi označili vse ostalo delo OZN kot neuspešno. Vedeti je treba, da je OZN pač samo zrcalo za svetovno politiko in da zato trpi vzporedno z vsemi krizami ali dogodki na svetu.

Odmor v New Yorku

Nič presentativnega ni, če na zasedanjih OZN pridejo do izraza blokvska nasprotja, ki onemogočajo sklenitev najvažnejših sporazumov. Toda OZN je edino telo, kjer imajo besedo prav vse države sveta, in državi, ki so jim blokvska nasprotja tuja in odveč, je vedno večje število. To je videti pri razpravi o vrsti vprašanj, kjer morajo vevile še upoštevati glasove manjših držav, ki niso »opredeljene«. Poleg tega je OZN telo, kjer pridejo na dan najrazličnejša mnenja in stališča, ter je posledica tega mnogo boljše razumevanje tega ali onega problema. Če upoštevamo vse te elemente, pa nemara lahko označimo tudi letošnje zasedanje OZN kot uspešno, čeprav je bilo prav letos nemara manj rezultatov kot običajno. Prav to, da prihaja v OZN do vedno pomembnejših razprav nemara dokazuje, da je OZN vedno bolj pomembna svetovna organizacija.

-af

Za 800.000 dinarjev kazni!

Trgovine, poslovalnice kmetijskih združenj, poslovanje in mesarji občutno kaznovani zaradi špekulacij, prekrškov in nespoštovanja dogovorjenih oziroma določenih cen

Kakor vojaki, ki so se prestrašili streljanja na fronti, so videti. Še bolj pa so podobni dezertjerem, ki so pobegnili, preden se je boj pričel. Pobegnili so iz vrst tistih, ki se borijo. Oddaljili so se od večine.

Spet bomo govorili o cenah. Najbrž ne zadnjikrat. Vrstaljudi, mešetarji bi jim lahko rekli prei, kot ljudje, znova nagaja in škoduje. Dvigajo cene in iščejo zaslužek. Zaslužek na račun potrošnika. Vseh mogočih zvijač se poslužujejo pri tem.

Izgovarjajo se in bi bili radi čisti. Boljše je manjše zlo kot veliko, to je njihov najpogostejši izgovor in opravičilo.

Dogovorjene so odkupne cene za živino in prašiče. Cene najvažnejših prehranbenih proizvodov so določene. Javnost je bila na vse to opozorjena. Kljub temu ima tržna inšpekcija polne roke dela.

Trinajst gospodarskih organizacij in šestnaest uslužbenec je bilo kaznovanih. Gospodarske organizacije s skupno 711 tisoč dinarji, 16 uslužbenec pa s 76 tisoč dinarji kazni.

V Kmetijski zadrugi Podbočje so zagrešili dva prestopka. Pri odkupu živine so prekoračili dogovorjeno odkupno ceno, razen tega pa tudi presežili dovoljene kalkulativne stroške olja in masti. Zadruga je kaznovana s 50.000 dinarji, poslovođa A. S. s 5000 dinarji kazni. Razen tega je bilo zadrugi odvzeto 13.413 dinarjev premoženjske koristi, ki jo je ustvarila s prodajo olja in masti.

Enak primer je bil na območju Kmetijske zadruge Gradac v poslovalnici Podzemelj. Tudi tukaj so prekoračili dovoljene stroške za jedilno olje. Kmetijska zadruga Gradac je bila zato kaznovana s 10.000 dinarji kazni, poslovođa J. G. bo moral plačati 1000 dinarjev kazni. Kazen je manjša zato, ker niso prodali večjih količin olja po višji prodajni ceni.

Kmetijska zadruga Brestanica je kupovala teleta čez dogovorjeno odkupno ceno in kaz-

novana s 40.000 dinarjev kazni. Prejšnji poslovođa E. P. in sedanjí poslovođa R. Z. bosta morala plačati vsak po 4000 dinarjev.

ZADRUGE, MESNICE, TRGOVINE...

Kmetijska zadruga Adlešiči je bila že kaznovana zaradi prekoračenja kalkulativnih stroškov pri olju in moki. Prestopek je ponovila tako, da je stroške pri moki nedovoljeno povišala za dinar (6470 kg moke). Razen tega je odkupovala živino po višji ceni od dogovorjene odkupne cene. Zaradi prvega prestopka je kaznovana s 15.000 dinarji, zaradi drugega s 25.000 dinarji kazni. Upravnik s 3000 dinarji, poslovođa pa z 2000 din. 6470 dinarjev premoženjske koristi, ki jo je zadruga ustvarila s nedovoljenim zvišanjem cene moke je bilo odvzetih.

Mesnica in klavnica Semč je odkupovala živino mimo svoje kmetijske zadruge in na področju ostalih kmetijskih združenj. Tako so odkupovali živino brez vrednosti kmetijske zadruge Uršna sela na njenem območju. Razen tega so živino plačevali dražje kot je dogovorjena odkupna cena. Zaradi odkupa mimo kmetijskih združenj je mesnica in klavnica Semč kaznovana s 30.000 dinarji, za prekoračenje dogovorjenih odkupnih cen pa s 70.000 dinarji. J. V. je za prvo dejanje kaznovan s 5000 dinarji, za drugo dejanje pa s 6000 dinarji.

Mesnica Senovo je prav tako odkupovala živino mimo kmetijske zadruge in pri tem prekoračevala dogovorjeno odkupno ceno. Za prvo dejanje je kaznovana s 10.000 dinarji, za drugo pa s 40.000 dinarji kazni. Upravnik I. S. bo plačal zaradi prvega prestopka 1000 dinarjev, zaradi drugega pa 4000 dinarjev.

Gospodarska poslovna zveza Novo mesto je preplačevala živino tako pri odkupu prašičev kot goved. Kaznovana je s 50.000 dinarji, odgovorna uslužbenca J. U. in J. R. pa vsak s 5000 dinarji. V ponovnem postopku sta uslužbenca GPZ A. M. in J. R.

Tkalnica Šmihel je povišala prodajne cene svojih proizvodov brez predhodne odobritve, razen tega pa zvišanja cen tudi ni prijavila. Po odloku o evdenci in kontroli cen je bila Tkalnica kaznovana s 16.000 dinarji, v. d. upravnik B. K. pa s 6000 dinarji kazni.

Kmetijska zadruga Tržišče je preplačevala pri odkupu goved in prašičev. Zadruga je kaznovana s 100.000 dinarji, uslužbenec V. V. pa s 7000 dinarji.

Trgovina Sentrupert je neupravičeno dvignila prodajno ceno masti in olja in tako prekoračila dovoljene kalkulativne stroške. Podjetje je kaznovano s 40.000 dinarji, uslužbenka O. P. pa s 4000 dinarji kazni. Razen tega je bilo trgovini odvzeto 11.941 dinarjev premoženjske koristi, ustvarjene s

Kmetijska zadruga Gradac je odkupovala prašiče po cenah, ki so bile višje od dogovorjenih odkupnih cen. Zadruga je kaznovana s 80.000 dinarji, upravnik E. M. pa s 7000 dinarji.

Kmetijska zadruga Hinje je za enak prestopok kaznovana s 75.000 dinarji, upravnik S. pa s 6000 dinarji.

TATOVE OBDOJAMO, PRAV TAKO PA MEŠETARJE IN ŠPEKULANTE

Kazni so izrečene, vendar kot je videti, ne zaležejo vedno. Med mešetarji, ki smo jih obdelali danes, je nekaj takih, ki so bili za enake prestopke že kaznovani. Ni jih izmordilo. Še vedno mešetarji in govedarji o manjšem in večjem zlu. Tudi »interese skupnosti« imajo večkrat na jeziku. Pri tem pa posegajo globoko v potrošnikov žep in mu dobesedno krađe: težko prisluzene dinarje.

Zakaj je meso tako drago? — se pogosto vprašujejo potrošniki, delavci tovarni in delavci uslužbenici. Kratko malo vsi delovni ljudje. Zakaj je pri nas dražje kot drugod, se vprašujemo marsikdaj. Danes smo našli del odgovora in lahko kratko in jedrnatno odgovorimo. Zato, ker so med nami še razni špekulanti in mešetarji, ki posegajo v naš žep! Zato, ker so med nami dezertjerji, ki so se ustrašili gospodarskega boja, ki ga bojujemo. Dezertirali so in šli na lažjo pot, ribarili v kalnem in iščejo neupravičen zaslužek.

Kazni so izrečene, vendar kot je videti, ne zaležejo vedno. Med mešetarji, ki smo jih obdelali danes, je nekaj takih, ki so bili za enake prestopke že kaznovani. Ni jih izmordilo. Še vedno mešetarji in govedarji o manjšem in večjem zlu. Tudi »interese skupnosti« imajo večkrat na jeziku. Pri tem pa posegajo globoko v potrošnikov žep in mu dobesedno krađe: težko prisluzene dinarje.

Zakaj je meso tako drago? — se pogosto vprašujejo potrošniki, delavci tovarni in delavci uslužbenici. Kratko malo vsi delovni ljudje. Zakaj je pri nas dražje kot drugod, se vprašujemo marsikdaj. Danes smo našli del odgovora in lahko kratko in jedrnatno odgovorimo. Zato, ker so med nami še razni špekulanti in mešetarji, ki posegajo v naš žep! Zato, ker so med nami dezertjerji, ki so se ustrašili gospodarskega boja, ki ga bojujemo. Dezertirali so in šli na lažjo pot, ribarili v kalnem in iščejo neupravičen zaslužek.

Nesreče, tatvine, neprevидnost...

PROMETNE NESREČE

50 metrov daleč po nasipu je zapeljal 29. novembra voznik B. H. iz Zagreba z osebnim avtomobilom. Na bitem ovinku je v smeri Ljubljane Zagreb zadržal cestniška, Potnica Z. H. in voznik sta bila huje poškodovana, potnica V. P. pa laže. Vsi trije se zdravijo v novomeški bolnici. Na vozilu je za 300.000 dinarjev škoda. Voznik B. H. je vozilo kupil v Avstriji in se peljal z njim domov brez vozniškega dovoljenja.

30. novembra dopoldne sta v Novem mestu na Cesti herojev trčila dva osebnata avtomobila. Voznik F. V., študent iz Ljubljane, je vozeč iz smeri Novo mesto nepravilno prehitel vprežno vozilo in zadel v osebni avto, ki ga je upravljal voznik J. J. iz Ljubljane. Potnica F. C. iz Ljubljane je dobila pri tem huje poškodbe. Na obeh vozilih je za 115.000 dinarjev škoda.

Voznik M. D. iz Zagreba je 23. novembra na cesti v Mokrem Polju vozil po levi strani. S tem je prišil naproti prihajajoče vozilo, ki ga je upravljal G. L. iz Trsta, da se je mu umaknilo na skrajno desno stran ceste in pri tem zadela obcestni kamen. Voznik M. D. ni počakal na kraju nesreče, ampak odpeljal naprej. Na inozemskem vozilu je za blizu 100.000 dinarjev škoda.

V noči od 21. na 22. november je Luka Martinovič, rojen leta 1921 iz Zagreba z osebnim avtomobilom »Opel« v prevozu v Kostanjevici zapeljal s ceste v Krko in utonil. Našli so ga 22. novembra ob 6. uri zjutraj. Iz dokumentov, ki jih je imel pri sebi, ni potegnila da je bilo razvidno, da je bil ponesrečenec 18. novembra iz S. Sibirskur v Avstriji. Po mnenju komisije je bila vzrok nesreče ali prehitra vožnja ali pa je ponesrečenec za krmilom vozila zaspal.

Avto se je z voznikom in štirimi potniki prevrnil 23. novembra na cesti blizu Leskova. Voznik L. K., ki je bil vlnjen, je nenadoma

NABIRAJTE ZDRAVLJNA ZELIŠČA!

V poznih jesenskih mesecih in delno v zimskem času je možno nabirati še sledeča zelišča:

LUBJE češminovih korenin (220 din)

LUBJE češminovih palic (60 din)

PLODOVE črnega trna — oparnice (50 din)

KORENINE beladone (140 din)

RASTLINO koptnika s koreninami (75 din)

LIST jaternika (160 din)

Elektrika v Čepeljah

Poljanska dolina je letošnji dan republike počastila s pomembnim slavljem: Kralji, Vilmi, Čepelje, Gornja in Dol. Podgora ter Zagorac so dobili za 29. november elektriko — dolgoletno željo prebivalcev teh zavednih krajev.

NESREČA PRI LOVU

Lovska družina Brestanica je 24. novembra priredila izredni bradinski lov na sektorju Stolovalni. Lovca V. R. in F. V., ki sta imela odredeni stoščiški vsak na eni strani grida, sta se, ko so psi prišli, goniti zajec, premaknila proti vrhu grida. Zato sta bila oddaljena le 70 metrov, vendar tako da se nista videla. Ko je med njima prišel zajec, je F. V. ustrelil v nekaj šibrami zadela naproti strelčevca V. R. Strelčevca je ustrelil v nehoti ustrelil v nasprotno smer, vendar ni zadela. Ko so poškodovanega lovca V. R. pripeljali v bolnico, so ugotovili, da ni hudega. Nesrečo sta zakrivila oba lovca, ker sta se oddaljila z odredjenih stoščišč.

POŽAR

12. novembra zvečer je gorelo na podstrežju prednice v Šmihel. Ker so delavci takoj poročali, so požar zadušili. Škoda je le za 10.000 dinarjev. Vzrok požara je nestrokovno speljana dimna cev iz peč v pisarni skozi heraklitični zid v glavni dimnik. Heraklitični zid se je vnel zaradi dimnika in je dle časa tlel. Dimnik so zgradili pred nedavnim, ker preurejajo prostore, načrti pa niso bili revidirani.

12. novembra zvečer je gorelo na podstrežju prednice v Šmihel. Ker so delavci takoj poročali, so požar zadušili. Škoda je le za 10.000 dinarjev. Vzrok požara je nestrokovno speljana dimna cev iz peč v pisarni skozi heraklitični zid v glavni dimnik. Heraklitični zid se je vnel zaradi dimnika in je dle časa tlel. Dimnik so zgradili pred nedavnim, ker preurejajo prostore, načrti pa niso bili revidirani.

I. P. iz Smarje je 9. novembra povozil z dvokolesom 75-letno Marijo Skušek iz Obrha pri Smarju. Skušekova je pri padcu dobila prelom lobanje in notranjo krvavitev ter je čez dva dni umrla. Kolesar je v času nesreče vozil na dvokolesu še eno osebo in zato ni mogel pravilno upravljati s krmilom. O mešarji ni nikogar obvestil, in je bil vzrok smrti ponesrečenca ugotovljen šele po ekshumaciji trupla in obdukciji.

I. P. iz Novega mesta, delavka v Industriji perila Novo mesto, je v tovarni kradla in nasikrival odnašala ukradenko blago domov. V njenem stanovanju so našli 42 podobnikov za ovratnike, 2 nelagotni moški srajci, 11 nočnih navojev sukanca ter razne ostanke blaga. Vse skupaj je bilo ocenjeno na 16.974 dinarjev. Tatila je prodala stran okoli 1000 blaga naprej raznim strankam. V tovarni imajo vratarstvo službo.

V. B. iz Bojanje vasi je bila slišala v tovarni tržakote BETI v Meliki. Ker so ji bile smeti premalo, je pričela odnašati iz tovarne razne tržakote izdelke. Pri preiskavi so našli v njenem domu 4 kombinirane, 3 pare ženskih hlaek, 1 žensko majlico in več nevrablenega ženskega perila.

Zanimivo je, da so ob tatni odkrili organi javne varnosti in ne vodstva obeh podjetij.

NEPREVIDNOST

I. K., dijak iz Zagreba, je 23. novembra plesal na parkirnem prostoru v Zaboji vasi na tovarni avtomobil H-15768. Povzpel se je na zadnjo stran avtomobila, bil pa to prekršek z denno nojo. Stranica, ki je bila sila zaprta, se je medtem odprla. I. K. je padel in si nalomil hrbtenico. Zdravi se v novomeški bolnici.

Notranjepolitični tedenski pregled

V kratkem bo republiška ljudska skupščina razpravljala o republiknem družbenem načrtu za prihodnje leto. Osnutek načrta vsebuje, kot vsako leto, osnovne naloge in smernice gospodarskega razvoja naše republike. Gospodarski načrt predvideva, da se bo industrijska proizvodnja povečala v prihodnjem letu za novih osem odstotkov. Pri tem ne gre za odpiranje novih obratov, pač pa naj bi to nalogo prevzeli predvsem z boljimi izkoriščanjem rezerv, rednim oskrbovanjem podjetij s surovinami, z večjim vključevanjem v mednarodno trgovino, to je z večjim izvozom itd. Tak plan silni na obnovi posameznih podjetij, predvsem pa na povečanju delovne storilnosti, zlasti slednje, to je povečanje storilnosti, je za gospodarski razvoj izredno važna naloga.

S povečanjem obsega proizvodnje v vseh gospodarskih panogah naj bi se povečal narodni dohodek v Sloveniji za 8,6 odstotka v primerjavi z letošnjim letom. Od tega povečanja je odvisno povečanje življenjske ravni in, če nadaljujemo, življenjsko raven pa bomo uspešno povečali samo takrat, če se bo povečala tudi proizvodnost dela. Če instrumenti za razdelitev dohodka, ki jih bo v kratkem sprejela Zvezna ljudska skupščina, bodo omogočili boljše nagajevanje, torej večje osebne prejemke le tistim podjetjem, kjer se bo povečala proizvodnost dela. Napredek lahko potemtakem pričakujemo le tisti kolektivni, kjer bodo z istim številom zaposlenih ustvarili večje proizvodnost.

Višja delovna storilnost je torej osnovni pogoj za gospodarski razvoj. Zato bo treba skrbeti za zboljšanje organizacije dela v vsakem podjetju in za kar se

da smotrno zaposlovanje delovne sile. V letošnjem letu smo zaposlili toliko nove delovne sile, da bi znali perspektivni plan, če bi tako nadaljevali, izpolniti že v prihodnjem letu. Prav zaradi tega ugotavljamo, da se je industrijska proizvodnja v prvih devet letih, ko izpolnjujemo petletni perspektivni načrt sicer povečala, za predvidene odstotke, toda to smo dosegli predvsem z večjim številom zaposlenih, ne pa z boljšo organizacijo dela v podjetjih in še celo z večjo proizvodnostjo. Stvar ljudskih odborov bo, da omejijo nesmotno zaposlovanje delovne sile. V tem pogledu se bodo morali uveljaviti zlasti občinski zbori proizvajalcev, ki jim ne sme biti skrb le vsako posa-

Povečanje storilnosti

mežno podjetje, pač pa vsa družba občinov. Če bodo omejevali zaposlovanje in skušali doseči dobro izkoriščanje razpoložljivih delovnih moči, potem bo to njihov najboljši prispevek k povečanju življenjske ravni v občini. Prav ti zbori bi morali poskrbeti, da se bo delovna sila iz tistih panog, kjer je zaposlene že preveč, preselila v tiste gospodarske dejavnosti, kjer nam delovne sile še vedno primanjkuje. Koristen se nam zdi sklep nekaterih zborov proizvajalcev, v katerem pravijo, da mora vsako podjetje, še preden zaposli novo delovno silo, tako zaposlitev utemeljiti pred družbenim organom proizvajalcev, torej na njihovem zboru. Tu ne gre za vmešavanje v notranje zadeve podjetja, kot menijo nekate-

ri, pač pa za smotrno gospodarjenje na področju občine, ki le kot celota pomeni člen v našem gospodarskem sistemu. Tu se namreč rešujejo osnovni problemi življenjske ravni in tu imajo proizvajalci stik s problemi izven svojih podjetij.

Predlog gospodarskega načrta za prihodnje leto izrečno pravi, naj ljudski odbori pri razporejanju investicijskih sredstev upoštevajo zlasti potrebe prebivalstva glede stanovanj, šol, trgovskega omrežja, servisov za gospodinske usluge in podobno. V planu je rečeno, »naj dajo občine za to več sredstev. Ta naša pa ne pomeni le obveznosti za ljudski odbor, pač pa za sleherni kolektiv, ker je več kot jasno, da občina sama in brez podpore kolektivov na svojem področju ne bo mogla rešiti te odgovorne naloge. Seveda ne trdimo, da se bo dala vsa ta

vprašanja rešiti z združevanjem sredstev že v letošnjem letu, vsekakor pa bodo možnosti, če bomo sredstva združevali in jih na osnovi pametnih gospodarskih načrtov koristno uporabljali, rešiti mnogo prej, kot če bomo vse naloge prevrli na občinske sklade, ki niso posebno veliki. Za tako imenovane negospodarske investicije naj bi šlo v prihodnjem letu še več sredstev, kot letos. Med drugim naj bi občinski ljudski odbori porabili za gradnjo šol okoli 15 odstotkov sredstev občinskih skladov za zidanje stanovanjskih hiš. V prihodnjem letu se bodo ti skladi tudi zaradi večjih prejemkov povečali in zato bo to ne le potrebna, pač pa možna naloga. To je nekaj nalog iz gospodarskega načrta LRS za leto 1959.

TKANINA

TRGOVSKO PODJETJE LJUBLJANA

nudi po solidnih cenah v največji izbiri vse vrste tekstilnega

Pred praznikom Armade

(Nadaljevanje s prve strani)

Nad našo deželo so se v tem povojnem razdobju nekajkrat pokazali temni oblaki vojne nevarnosti. Tako stanje je pred celotni sestavi Armade postavilo nujno dolžnost, da podvoji svoje napore v vseh drugih armadnih dejavnostih. Celotni sestav Armade je domel stanje, kot en sam mož je sprejel naloge in delal brez počitka dan in noč.

Naši povojni manevri in vežbe so pokazali, da so naši aktivni starešine in rezervni, ki so pri tem sodelovali, docela sposobni na vseh stopnjah, da spretno in izvedeno vodijo svoje enote.

Naš narod je pozorno spremljal razvoj in napredek svoje Armade. Dobil je popolno zaupanje vanjo. Zato je lahko umirjeno in brez nervoze (čeprav s hudim ogorčenjem) spremljal situacijo tistih hudih klevet in napadov na Jugoslavijo. Nadaljeval je s svojo socialistično graditvijo, globoko prepričan, da je njegova Armada, nad vse zvesta koristim dežele, pripravljena in sposobna, da v vsaki situaciji stopi hrabro in odločno na njen branik. Njena moč in ljubezen do domovine sta ji za povratilo pridobili še večjo ljubezen njenega naroda, ki se je zavedal njene miroljubne vloge — budnega čuvarja mirnega in svobodnega razvoja naše socialistične republike.

Naša Armada je velika šola vseh njenih pripadnikov. V nji vlada polna idejna enotnost njenega celotnega sestava. Polna aktivnost njenih pripadnikov je zelo živahna. In — dan se krepi socialistična zvestota, strokovna usposobljenost in fizična sposobnost njenih pripadnikov.

Po rednih učnih urah moralno-politične vzgoje in izobraževanja je zajet celotni sestav Armade. Organizirani so in redno delujejo tečajni in seminarji iz marksističnega izobraževanja starešin. Vojaki so razen rednega dela v moralno-politični vzgoji vsak dan obveščeni o najvažnejših dogodkih doma in v svetu. Kulturno-zabavno življenje je vsestransko, množično in zelo razvito. Vojaki redno gledajo kine predstave, večkrat pa tudi gledališke. Zlasti je razvita športna in fizikurna aktivnost, s katero vojaki izpolnjujejo svoj prosti čas. Cilj vse te aktivnosti je oblikovanje zavednih in družbeno aktivnih državljanov naše socialistične skupnosti.

V naši Armadi je posebno velika skrb posvečena razvijanju medsebojnih odnosov, tako v starešinskem sestavu, kot v odnosu starešin do vojakov. Osnova naših odnosov je naša socialistična družba in odnosi, ki vladajo v nji. Naši odnosi temeljijo na medsebojnem zaupanju, tovarištvu, na medsebojnem razumevanju, korektnosti in veliki skrbi za človeka, ki pri nas predstavlja neprecenljivo vrednost. Taki odnosi, nad katerimi bedimo kot mati nad otrokom, predstavljajo mimo drugega temelj moral-

no-politične enotnosti naše Armade. Hkrati s tem se bomo za čvrsto vojaško disciplino, prežeto z razumevanjem in zvestostjo, ki pa nikoli in v ničemer ne sme zmanjšati ali skvariti dostojanstva človeka. Brez takih odnosov in take discipline bi naša Armada ne bila to, kar je.

Kakor v vojni, tako je tudi sedaj v miru naša Armada z neštetiimi nitmi vezana s svojim narodom. Ta povezanost se krepi iz dneva v dan, vzporedno z našim vsestranskim in kipečim družbenim in ekonomsko-političnim razvojem.

Znano je, da so pripadniki Armade sodelovali posredno ali neposredno v vseh političnih pa tudi v pomembnejših gospodarskih dejavnostih naše dežele in tako v možnih mejah doprinesli svoj delež socialistični izgradnji dežele. Ta aktivnost se je izražala v številnih in raznovrstnih oblikah (udeležba Armade pri neposredni obnovi dežele, graditev velikih objektov v prvem petletnem planu, ljudska posojila, ustanavljanje zadrug, volitve v razne organe upravljanja, neposredna udeležba v organih oblasti itd.).

Delo in aktivnost pripadnikov Armade v političnem in družbenem življenju dežele ima izredno velik pomen za krepitev vezi in enotnosti med ljudstvom in Armado. Mi smo ljudska armada in smisel našega obstoja je svoboda, neodvisnost naše države in zavarovanje nadaljnjega razvoja naše socialistične družbe. Ta enotnost ljudstva in Armade je izpričala svojo vrednost tako v vojni kakor po vojni, zlasti pa v dobi besnih napadov na našo državo od 1948 do 1953. Ni se dolgo, kar je naša država spet izpostavljena strašnim, brezobzirnim in obrekovalnim kampanjam dežel socialističnega tabora. S skupnimi naporami smo prebrodili mnogo hudih težav in izšli iz njih kot zmagovalci. In tako bo tudi tokrat. Branili smo in bomo napredno in pravično sveto. Neprimamljiva pravica je na naši strani. Zmagali bomo tudi tokrat. Sedaj, kakor doslej, nam ne bo žal naporov, kadar gre za tako velike stvari, kakor so naša, ki jih branimo. Naša Armada si je v hudih borbah pridobila visoke kvalitete, borbenost, vztrajnost, trdovratnost, tovarištvo in moralno-politično enotnost. Sprčo teh kvalitete je skupaj s svojim ljudstvom v borbi za neodvisnost nepremagljiva. Zvesti in globoko zanižni svojemu narodu smo vedno bili z njim, z njim in zanj smo živeli in, če bo treba, tudi umrli.

Varovali bomo z vsemi silami, do zadnjega diha, s krvjo izvoljeno svobodo in tako omogočili mirno, svobodno graditev naše socialistične Republike, hkrati pa bomo gojili prijateljstvo na enakopravnih osnovah z vsemi deželami in ljudstvi sveta.

Naj živi JLA na čelu s svojim vrhovnim komandantom tovarišem Titom!

Polkovnik
SIMO LIVADA

Samo kratek oddih je bil med pohodom, a že so se zbrali vaški otroci okrog prijaznih vojakov; fantički bi seveda radi vse vedeli in vse videli...

Drget moje puške

V strahu se sprašujem: ali bom zadel tistole točko? Tako se vprašuje deset nas. Deset pogledov, uprtih predse. Polnimo puške. Prsti so neubogljivi, drhtijo. Mar samo od mraza? Nekje na levi ostro odjekne strel. In še eden... Malce sem dvignil glavo; zdajci je ustrelil tovariš zraven mene. Pomerim tudi jaz. Točka je na muhi. Puška rahlo drgeta. Zaustavim dih... ne vidim ničesar, le točko in vrh muhe. Potegnem petelin... Zadržim sem sunek v rame, cev je skočila kvišku. Stročnica je

vroč, na vrhu sajasta. Tovarš poleg mene mi namigne: »Kračeni smo...« Drug drugemu se smehljava. Desetar stoji za nama, zato sva oba bolj samozavestna. On svetuje: »Mirno, tako, kakor smo...« Naprej nisem šel. Salve so se vrtile. Šesti naboj... sedmi. Končano! Počasi vstajamo. Eden si popravlja pas, drugi kapo. Gledam naprej, kjer kažejo zadetke. Prvi dober, drugi tudi. Tretji je zgrešil. Potim se. Se ena tarča, potem moja... Skušam se umiriti, pa ni

mogoče. Malce sem živčen. Pokazovalec upira palico v mojo tarčo. Dvigne palico kvišku. Stejem. Ne morem ustaviti vesolja sprčo uspeha. Stekel bi naprej čez led in sneg. Tam so luknje od mojih nabojev... Vojak Petar Ljubičić

TUDI PRI VOJAKIH SE SMEJEMO

ODVISNO OD MARŠA

Po daljšem maršu vpraša komandir med počitkom vojakov: »Stvo, koliko tehta puškomitriljež?« »Ja, tovariš kapetan, težina je odvisna od dolžine marša...«

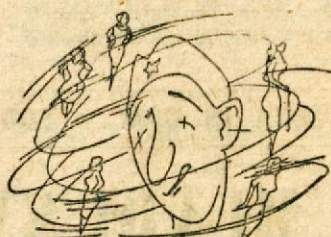

PAZLJIVOST JE PRVA

»Zakaj pa ne pozdraviš?« »Nisem vas videl, tovariš kapetan... bil sem nekaj zamisljen.« »Bodi bolj pazljiv pa se ti kaj takega ne bo več zgodilo.« »Razumem, tovariš kapetan. Prav res: če bi bil bolj pazljiv, ona ne bi poročila drugega.«

JOVO IN MODA

»Kadar si prej prišel iz mesta, te je vedno mučila vrtočlatica. Sedaj pa nič več ne

tožiti. Si se pozdravil?« »Naa, pozdravil se nisem, le vzkroka za vrtočlatico ni več.« »Kako to?« »Veš, prej so ženske nosile take obleke, da so jim poudarjale vsako krivino. Sedaj pa nosijo vječite obleke: nobene njih krivini, pri meni pa nobene vrtočlatice.«

Kulturno-zabavno življenje v naši garniziji

V naši garniziji je kulturno-zabavno življenje vsakodnevni pojav. Stevilo enot in vrsta drugih specifičnosti je narekovalo ustanovitve kulturnoprosvetnih odborov tudi v najmanjših enotah. Tudi vojaški klub ima kulturnoprosvetni odbor, ki ga večidel sestavljajo vojniki. Ta odbor sodeluje pri sestavi mesečnih načrtov dela, na osnovi teh pa odbori po enotah sestavljajo svoje načrte. Odbori so po enotah razvili raznovrstno dejavnost, odvisno od možnosti, želja in potreb. V klubu delujejo literarne, dramske, glasbene in likovne sekcije, ki s svojimi prireditvami in razstavami dopolnjujejo kulturno-zabavno življenje v naši enoti. Skupina likovnih umetnikov vsak dan veča število svojih del, ki bodo razstavljeni za dan armade v prostorih vojaškega kluba. Tudi druge sekcije vadijo svoj spored, da bodo čimbolj pripravljene. Na oglednih deskah so v načrtu »Pokaži kaj znaš« javljene nagradne teme, na katere bo treba odgovoriti pred posebno komisijo, ki bo odgovore ocenila in nagradila. Vprašanja zajemajo snov o nastajanju naše armade, stališče naše države in spor s Sovjetsko zvezo itd. Izvajati bo tudi zabavni spored in najboljše izvajalci bodo nagradjeni.

Redne kino predstave, ki so priljubljeno razvedrilo, obiski kulturnih in gospodarskih ustanov, razna predavanja iz najrazličnejših panog družbenega življenja in znanosti — vse to je le del našega kulturno-zabavnega življenja. Cilj pa je, da bi s tem dali vojakom čimveč vedrine in razvedrila, hkrati pa je to tudi pomoč pri pouku ter razvijanju prijateljstva in iskrenega tovarištva med vojniki.

S povečanjem klubskih prostorov se je povečalo tudi celotno kulturno-zabavno življenje v naši enoti. Sleherni prostor vojniki uporabljajo za svojo kulturno izobrazbo in razvedrilo. Sahnovska soba v 20 kompletih garniturami ni razvedrilo le za izkušene šahiste, ampak tudi za začetnike, ki si zelo prizadevajo, da bi spoznali in obvladali vse kombi-

V prostem času je šah ena najpriljubljenejših iger borcev in oficirjev v novomeški garniziji

lotno kulturno-zabavno življenje v naši enoti. Sleherni prostor vojniki uporabljajo za svojo kulturno izobrazbo in razvedrilo. Sahnovska soba v 20 kompletih garniturami ni razvedrilo le za izkušene šahiste, ampak tudi za začetnike, ki si zelo prizadevajo, da bi spoznali in obvladali vse kombi-

nacije. Prostorna čitalnica omogoča vsakemu posamezniku, da pregleda zaželeni časopis, ki jih je veliko in v več izvodih. Bogata in urejena knjižnica šteje nad 8000 raznih knjig. Ni redek primer, da nekatere knjige gredo kar iz rok v roke po enotah.

Odidejo proti Podovemu: Dosedar Radoško Drobniakovič, Novo mesto

Humor iz »Gardista«

»To je redoljubljen človek kakor vojak pred pregledom. Vidijo ga radi kakor dovolilnico za v mesto. Glas ima kakor desetar pred vrsto vojakov. Oster je kakor rob vojaške postelje. Vendar ima neko napako: včasih je tako pri-skruten kakor trobenta zjutraj.«

KDO VEČ VE

Po svoji razlagi nagovori desetar vojakov: »Tovariši, bi rad kateri kaj vprašal?« »Tovariš desetar, kaj ste nam hoteli razložiti?«

Pettonske sputnik

Neki ameriški strokovnjak je dejal: »Rusi bodo verjetno pred nami izstrelili svoj umetni 50 kg težki satelit na Luno. Vemo tudi iz povsem zanesljivih virov, da dokončujejo velikanski načrt: 5 ton težki sputnik, ki bo nosil s seboj več živali in precejšnje število znanstvenih naprav.«

Letos je bila naša garnizija zelo povezana z našimi mladinskimi brigadami. Vsako nedeljo smo se srečevali ali na športnih terenih ali na odrih. Močan vtis je na naše vojnake naredila skupina Medjimurske brigade, ki nam je predvajala svoj program. Letos so vojniki tudi imeli

man vsi njihovi napori in silno padanje. Živi zid ostane neprebit. Daleč na levi od nas tudi odmevajo rafali. Torej so naš obiti. Da bi ne bili obkoljeni, je ukazal komandant spremembo položaja. Bitka je že dobljena. Prehiteli smo jih s časom. Ta kolona Nemcev bo zakasnila in ne bo mogla sodelovati v zaključnih operacijah za uničenje Vrhovnega štaba.

Vsi smo izmučeni. Nočemo zapustiti položaja, ker se nam zdi, da je tu bolje. Odidejo proti Podovemu: daleč za nami je ostalo Pivsko jezero, vidimo le svetlečanje njegove površine. Na našem grebenu nas Nemci že tolčejo z minometali. Vse naokrog po gručah streljanje. Duško je bled kot zid in komaj govori od utrujenosti. Ni izkoristil kratkega počitka, ker je moral po zemljevidu preiskati okolico in določiti smeri premikov na nove položaje za obrambo.

Na Podovih smo zavzeli nove položaje. Tu moramo ostati in braniti vsako ped zemlje, vsak koram, tak je ukaz našega komandanta. Borba je divjala pozno v noč. Tukaj na Podovih. Minutoma, v Pečkoj in v Vrhanjani so se postavila izmučena telesa borcev in tvorila drugi živi zid, v katerem so nesebično prelivali svojo kri.

Noč je ostala za nami. In danes je že tretji ali četrti dan. Za nami so Črni Potoki... Treba jih je zaustaviti do polnočice, se je glasilo naročilo tovariša Tita.

»Ne bodo se prebili!« so rekli borci, ko so slišali naročilo. Čvrsto so stisnili orožje. Osem bataljonov je vzdržalo v enem dnevu. Od jutra do noči, nad dvajset jurijev sovražnikove divizije.

»Zapomnili si bode, Evgenovci proletarce!« je rekel neki ranjenec in tolkel z zdravro roko po nemški puški, ki jo je bil zaplenil. Njegov obraz je bil bled, toda obseval ga je nasmeh, poln zadovoljstva. Ponoči smo zavzeli nove položaje na »Bajinovi kosi« (Bajinjem pobočju). Tu je treba vzdržati do konca in ustaviti sovražnika, ki prodira od Glamoča. Za nami so branili postojanke proletarce Trinajste proletarske brigade. Med njimi in nami je bil prostor, po katerem naj oddide tovariš Tito in Vrhovni štab. Na položajih smo ostali vse dan, jutro pa nam

je prineslo hude borbe. Komaj se je začelo svitati, je nad nas priletele deset »štuk«. Prižeti k zemlji in z orožjem v roki smo čakali napad. Začela nas je točilo artilerija. Nemci so napadli. Razvila se je ogorčena borba. Vsa gozdič je kipele od mitralješkega ognja in tromblonskih bomb.

Namestnik komandirja je bil hudo ranjen. »Nikar me ne odnesite,« je rekel, »moram videti konec borbe, lahko tudi še streljam...« Utihnil je in obliče mu se pokrila senca smrti. Branko se je spizal skozi roso travo in puščal za seboj krvavo sled. Slišali smo, ko je dejal Boris svojemu pomočniku: »Užijaj, dokler ti ne zmanjka.«

Zemlja, ki jo je vrgla nemška bomba, je zaslula tudi mladega Vaso. Ko je dajal poslednji rafal, je nehajo bitu njegovo proletarsko srce. Mitraljezec Rudi se je zavlekel na vrh neke pečine in iz svojega mitraljeza praznil rafale. Ko je začela točilo artilerija, se je malce odmaknil s svojega položaja. Odbiti so bili vsi turisti, toda kanonada se ni poneshala...

»Kaj se dogaja tam?« je vprašal nekdo poleg nas. Obrnili smo se in zagledali na desnem krilu majhno skupino. Šla je malce sklonjeno čez majhno jaso in hitro zavila v gozd. Za njo daljša kolona, ki se je pretrgala in spet pokazala, nato pa izginila v temnem gozdu za nami.

Z desne strani je šlo od borca do borca: »Tam gre tovariš Tito. Nastala je kratka tišina. Obratili smo glave nazaj. Potem pa je spontano, brez komande, naprej na desnem krilu, nato v sredini in na levem krilu odjeknil enoglasen vzklik: »Hura! Huruuura!« Zajurili smo. Od vseh strani je zagrmel ogenj iz pušk, avtomatov in mitraljezov in v silovitem naletu so proletarce zavzeli položaje Nemcev. Niso jim pomagala ne letala ne tanki. Brez oddiha smo jih podili, dokler nas komandanti niso ustavili.

Nemci so bili razkropljeni in potolčeni. Zadnji žarki sonca so nas obsevali, ko smo umaknili živi zid in oddali na nove postojanke.

BOREC — ilustracija vojaka Miodraga Nikolića (garnizija JLA Novo mesto)

S inilo je jutro 25. maja. Rosa na zelenih travnikih je sijoča trepetala v žarkih jutranjega sonca. Borci Proletarske divizije so bili raztreseni na položajih blizu zgodovinskega kraja, kjer je potekalo drugo zasedanje AVNOJ.

Jutranje spanje proletarcev je zmotil potuhnen odmev, ki je potresel ozračje. Bobnenje je bilo čedalje močnejše in bližje, dokler niso nad našimi položaji začele preletavati jate sovražnikovih letal. Obšel nas je čuden občutek. Bil je to občutek radovednosti, ali morda strahu pred nečim nedavnim... Letala so grozljivo in preteče brnela.

Ves okoliš je napolnjevalo čedalje hujše grmenje. Hrum v kotlini je bil kakor od železa. Pet, deset, dvajset... sedaj se že petdeset sovražnikovih letal. Nekatera so že odletela, druga so še vedno nad nami. Sedaj je minilo; kaže, da nas niso opazili. Gledali smo eden drugega, kakor v slutnji, in se pripravljali za veliki dogodek.

Zdajci je v daljavi — zdi se, da proti Drvarju, kjer je Vrhovni štab, kjer je tudi tovariš Tito — odjeknilo streljanje in bobnenje. Eksplozija za eksplozijo, deset, dvajset, sto bomb. Slišimo regljanje mitraljezov... Brnenje se utišuje za pobočjem, utihne pa spet narašča. Obhaja nas ledena drhtavica...

Nekaj časa se tiho, nato pa pravi neki glas: »Pripravite se za premik! Premik! Premik!« Proletarce se začno počasi gibati. Glasovi se širijo vse dalje: »Pripravljeni za premik! Premik!«

Komandirji naglo vstajajo. »Vstani, tovariši, vstani! Moramo naprej!« Slišati je tudi komandantov glas. Torej tudi ta kratki jutranji občutek je pretrgan...

ŽIVI

penjamo voljo. Se malo in zadnje čete v koloni so na vrhu pobočja. Spodaj v dolini za nami, je pa že sovražniki: Nemci, ustaši in četniki. Veliko jih je. Dobro so oboroženi. Imajo kamione, topove in tanke. Kot mravljice so se razlezli po cestah... »Tu jih bomo počakali!« pravi komandant. »Deset tisoč,« malo se zamislil in nadaljuje: »In vendar jih bomo počakali!« Stopil je v neko kotlinico, da bi bolje videl sovražnika in njegove kolone, ki se počasi vzpenjajo po pobočju proti nam. Komandant je poklical komandirje in jim dal navodila za borbo. Prva četa levo, druga desno, tretja v sredini in nekolicina v ozadju. Borci so zavzeli položaje. Šli so vsak na svojo stran hitreje kot običajno, samo da bi si pridobili več časa in se pripravili na borbo. Ožke koze steze, po katerih naj bi prišli Nemci, so bile ravne, strme in zvite in so se vijugasto vzpenjale na vrh našega pobočja, kjer smo zavzeli položaje. Na eni in drugi strani je bilo goro leskovec, hrasti pa so s svojim listjem kipele v pomladnem življenju. Razporedili smo se po robu pobočja, deset metrov eden od drugega. Za leskovimi grčki so se utaborile zasede. V trenutku je bataljon izginil: proletarce so se zarili v grme in jame. Mlada partizanska Zorica se je skrila v grm pod debelim hrastom, stopila za deblo in med vejami odprla strelsko lino proti cesti. Na levi

ZID

Nemci pred nami so se malo umaknili in odprli ogenj iz svojega orožja. Točilo nas z artilerijo, z minometali in nepretrganimi mitraljezi. Mi smo ostali na svojih položajih. Vse je v plamenih. Naši položaji so zaviti v dim sovražnikovih granat in letalskih bomb. Še vedno vztrajamo na svojih mestih, le tu pa tam se kak borec zaleti z nekaj koraki in se skriva v lijak, ki jih dobejajo granate in letalske bombe. Juriji Nemcev so odbiti. Za-

Obračun koristnega dela

Ob obnem zboru PARTIZANSKEGA RODU GORJANSKIH TABORNIKOV

V nedeljo, 14. decembra, so polagali obračun svojega dela novomeški taborniki, ki so v sedmem letu svojega sodelovanja pokazali prav pestro dejavnost. Razen rednih vodnih sestankov in izletov so bile izvedene številne akcije, ki potrjujejo, da so novomeški taborniki v tem letu zasluženo nosili častni naslov »partizanskega rodov«.

Poudarek dela v tem letu je bil na sodelovanju članstva pri akcijah, ki so imele namen razširiti in utrditi tabornišvo po vsej Dolenjski.

Uspešno sta bila pripravljena v januarju 1958 na Frati dva trodnevna seminarja za vodnike s 54 udeleženci.

V začetku februarja so se na tradicionalnem izletu na Gorjanskih taborniki, povzpeli na Trdinov vrh kljub visokemu snegu in imeli dvodnevni zimski tabor.

V pomladanskem času se je delo osredotočilo na priprave na taborniški mnogoboj in na tabornjenje.

V juliju in avgustu je bilo 5 tabornjenj. Učiteljstveniki so imeli dvajsetdnevni tabor v Rahcu. Na tem taboru so se dijaki 3. letnika seznanili s tehniko tabornjenja, vzporedno pa so imeli plavalni tečaj. Tabornjenje je uspelo v polni meri.

Glavni taborni prostor je bil izbran v Zelenju ob Kolpi. Na tem prostoru so se zvrstili 4 tabori. Najprej sta bila postavljena tabora za medvedke in čebelice in vzporedno tabor Dolenjskega taborniškega sveta za vodnike novih enot na Dolenjskem. Po prehodnem taboru je bil v avgustu tabor za članstvo RGT, ki je bil namenjen predvsem pripravi na mnogoboj. Lepo vreme, čudovit prostor za kopanje, terenske igre in odlična hrana, ki jo je omogočila izbira pomoči RK,

vse to je razen dobrega vodstvenega kadra pripomoglo, da bodo vsi ti tabori ostali udeležencem v najlepšem spominu. Življenje v taboru razvija čut za tovarštvo, disciplino in poštrevnost. skratka — vzgoja socialističnega človeka, kar smo se prav posebno opazili na taboru najmlajših, kjer se je po začetnih težavah razvil pravo taborno življenje, ki bo vsem ostalo v prijetnem spominu.

V drugi polovici avgusta so imeli novomeški taborniki odgovorno nalogo: pripraviti taborniški mnogoboj za prvenstvo Slovenije. Primerno izbran prostor in poštrevnost delovne skupine sta omogočila tako izvedbo tekmovanja, da so se tudi ostri kritiki pohvalno izrazili o organizaciji letošnjega mnogoboja.

Na samem tekmovanju so si novomeški medvedki in čebelice že drugič osvojili prvo mesto v mnogoboju za najmlajše. Člani in članice so se letos morali zadovoljiti s častnim drugim mestom. Pri tem so se novomeški taborniki pokazali kot pravi športniki, ki so zmagoviti enoti Partizanskega rodov temnega hrasta iz Hrastnice kolektivno čestitali k doseženemu uspehu.

V jesenskem času je bila v enoti reorganizacija družin v zvezi s poenotenjem taborniških organizacij za vso Jugoslavijo in v zvezi z novo šolsko reformo. Namesto dosedanjih družin so bile ustanovljene čete po šolah. Na obeh osemletkah so bile ustanovljene štiri čete, po ena pa v gimnaziji in v učiteljski. Skupno deluje sedaj šest čet z 32 vodji in klub »Strela«.

Partizanske tradicije so novomeški taborniki gojili v izvedbo raznih pohodov v naravo, med katerimi je posebno

uspeh pohod v Belo krajino ob dnevu mladosti. Pohod, ki se ga je udeležilo 20 članov in članic, bo vsem udeležencem ostal v neizbrisnem spominu.

Ob dnevu republike je kljub neugodnemu vremenu izvedla četa z gimnazije partizanski pohod. Izvedena je bila tudi že tradicionalna igra »Ilegalec«, ki je bila letos še prav posebno napeta.

Razen teh občasnih akcij so vse leto potekala tekmovanja med vodji. Prvo mesto je dosegel vod Jelen, ki si je to mesto zasluženo priboril s številnimi akcijami, ki jih je pripravil razen rednih sestankov in izletov. Najuspešnejša akcija voda Jelen je bila postavitev kladar v gozdu nad Otočcem. Izvedba te akcije je omogočila podjetnost vodnika, poštrevnost vodilnih članov in uvidenost na naklonjenost gozdne uprave.

V bodočem delovnem letu čaka novomeške tabornike spet mnogo pestrega dela. Priprava novega vodniškega kadra, ki je potreben, da bomo lahko povečali število vodov, bo ena izmed važnih nalog, med katerimi bosta tudi organizacija taborniškega med vajensko mladino in končne priprave za zgraditev lastnega doma.

Da delo v taborniški organizaciji pozitivno vpliva na doraščajočo mladino, to ponovno lahko trdijo starši, ki imajo otroke pri tabornikih. Vsi pa vemo, da so pogoj za redno delo žal še vedno težki zaradi pomanjkanja prostorov. Koliko več vzgojnega uspeha pri tem delu bi bilo, če bi bili sestanki v primernih prostorih, v katerih bi vsak vod imel svoj kotiček, ki bi ga opremlil s lastnimi izdelki svojih članov.

Veliko nalogo — zgraditi lastni dom — bo mogoče uresničiti samo ob podpori širše javnosti, ki je doslej sicer z razumeva-

njem spremljala delo taborniške organizacije, ni ji pa dala dovolj materialne podpore. Samo pomoč OLO (prek okrajnega taborniškega sveta) in naklonjenost RK ne zadostujeta za doseg tako velikega cilja, kot je postavitev taborniškega doma za več kot 300 članov te priljubljene mladinske organizacije.

(Naj le mimogrede pripomnimo, da na obnem zboru ni bilo nobenega predstavnika oblasti, organizacij in povabljenih drugih društev. Mladina je tako omalovaljevanje svojih naporov tudi tokrat kritizirala. Kje so pomoč in sodelovanje, skrb za mladi rod in razumevanje za njegove težave, o čemer bomo in čujemo toliko lepega?)

S. J.

Spomin na vesele dni letošnjega mnogoboja na Strugi pod Otočcem

ŠTUDENTJE O SEBI

Janžekovič, Jože Prešeren, Ivan Zunič in Jože Skufca.

Novi odbor je na svoji prvi seji doleči perspektivni program dela. Nujno je, da se v klub včlanijo čim več študentov. V klubu se bodo vključili vsi študenti okraja. Pri tem bo nekaj organizacijskih težav zlasti pri tistih študentih, ki so z novimi priključenimi kraji pršli formaino v območje našega kluba, dejansko pa po nepopolnih seznanitih z gospodarskimi problemi Dolenjske.

Novi odbor je sklenil tudi naslednje: na podlagi nepopolne statistike študentov kluba je bilo ugotovljeno, da se vsi študenti ne vključijo v študentski klub, ki jih Dolenjski študenti v taki meri ne bo potrebovala. Na drugi strani pa so agronomija, veterinar, gozdarstvo, ekonomija premalo upoštevane panoge. Naloga odbora bo, da bo po občinah zbral podatke o potrebah kadrov občin ter ugotovil, katere in koliko bi jih bila občina sposobna sama študentirati in koliko bi bila potrebna pomoč okraja. Te podatke bo novi predstavnik iz vrst študentov v študentski komisiji predložil okraju. Ta vprašanja bodo član kluba posredovali tudi letošnjim maturantom na novomeški in črnomaljski gimnaziji.

S tega mesta se klub zahvaljuje Francu Pavlinu, ki bo v najkrajšem času diplomiral, za njegovo uspešno delo v študentski komisiji in plodno delo v klubu. Novemu predstavniku — predsedniku kluba Mihi Hrovatiču, ki je bil izvoljen na mesto Pavlinca, pa želimo kar največ uspehov.

Ku kluba Mihi Hrovatiču, ki je bil izvoljen na mesto Pavlinca, pa želimo kar največ uspehov. Skušal sem podati glavne značilnosti Kluba študentov okraja Novo mesto. Za njimi se skrivajo malenkosti, ki dopolnjujejo delavnost oziroma nedelavnost kluba.

Novi odbor se bo trudil, da bi našel čim bolj trdno povezavo s političnimi funkcionarji okraja. Leti so zainteresirani na novih kadrih, ki se bodo v vedno večjem številu leto za letom kot diplomanti množili na Dolenjskem. So področja v novomeškem okraju, ki so gospodarsko in kulturno zastarala in že v bližnji bodočnosti se bo treba lotiti teh problemov zelo resno. Odgovorna naloga pri reševanju tega vprašanja bo padla na ljudi, ki danes studirajo. Saj je sam predsednik Tito ob neki priložnosti dejal, da je prva revolucija generacija pripravila in se pripravila ugodna tla, na katerih bodo gradile bodoče generacije. Treba bo nujno vložiti vse organizacijske in politične sposobnosti, da se bodo mladi rodovi sposobni in zavestni lotiti nalog, ki jih ni mogoče storiti danes, a jih ni treba odlašati na pojutrnji dan, če se dajo uresničiti že jutri.

Pereče družbenopolitične probleme in najvažnejša vprašanja kluba naj bi reševal »Dolenjski študent«, ki ga nameravamo v kratkem obnoviti v okviru Dolenjskega lista. J. Skufca

Razgibanost v Metliki

V zadnjem času so se na metliški ljudski univerzi, ki jo vodi ravnatelj osemletke trav. Ivan Zele, zvrstili štiri prav zanimiva predavanja. Za predavanjem Boža Račiča, ki je govoril o belokranjskih doma-

dino, ki bi jim lahko prav ta predavanja postala važna izpolnitve in razširitev njihovega duševnega obzora.

V Belokranjskem muzeju je bila 26. novembra odprta že peta

bitki na Sutjeski. Razstava je vzbudila lepo zanimanje pri odraslih in mladini.

Delavski svet in vodstvo Belokranjske trikotne industrije BETI je organiziral trimesečni tečaj za polkvalificirane in kvalificirane delavce v njihovem podjetju. Tečaj je trikrat tedensko v popoldanskih in večernih urah. Obiskuje ga 35 delavcev in delavcev.

Filmska zgodba o starem pianinu

Triglav film je začel snemati nov slovenski umetniški film: »Dobri, stari pianino«. Menijo, da ga bodo končali v dobrih dveh mesecih, če ne bo vreme preveč nagajalo.

Scenarij je napisan po zamisli Frana Milčinskega, režijo pa ima v rokah France Kosmača.

Glavne vloge v tem našem novem filmu igrajo: Franc Milčinski, Janez Skof, Bert Solter, Janez Eržen, Mirko Zupantič in Vida Kuharjeva.

Pomoč pred nesrečo!

Vse češče se vedno čitamo o raznih nesrečah, ki so se dogodele v raznih podjetjih in so v večini primerov posledica premahnje in preskromne varnostne tehnike in higienske službe. Čeprav imamo predpise, ki zahtevajo od vodstev podjetij varnostne ukrepe in tudi celo posebne varnostne tehnike, pa posebne komisije so za to nalogo dolocene. Vendar, v mnogih primerih se čede, ko nastane nesreča, spomnijo teh predpisov in komisij...

Da pa se končno le začne resno reševati to važno vprašanje v podjetjih tudi na Dolenjskem, je že zadnja seja Sveta

za delo OLO Novo mesto razpravljala o tem in sprejela vrsto sklepov, med drugim tudi ta, da mora v prvi skupini 21 glavnih gospodarskih organizacij v okraju sprejeti poseben pravilnik o higieno-tehnični varnostni službi in nastavitvi varnostnega tehnika.

Slj so še korak dalje. Da pomorejo podjetjem do boljše ureditve tega vprašanja, so konec novembra v prostorih okr. zavoda za soc. zavarovanje ustanovili Društvo varnostnih tehnikov in inženirjev, ki je sprejelo v svoj program dolžnost inštruktaže po podjetjih in občinah, komisijskim hig. teh. zaščite, razen tega pa namerava društvo prirediti med letom seminarje za voditelje komisij HTZ. Obiskali bodo tudi neke večje podjetje, si ogledali to dejavnost in na podlagi izkušenj ter napak poskušali pridobiti na »akih praktičnih primerih nove prijeme. Društvo so obljubili pomoč Okrajni zavodi za soc. zavarovanje v Novem mestu, tajništvo za delo OLO in Društvo varn. teh. in ing. v Ljubljani, katerih zastopniki so se tudi udeležili ustanovnega občnega zbora novega strok. društva varnostne tehnike zaščite v naših kolektivih. Priprani smo, da bodo tudi sindikati s svojimi komisijskimi družno s kolektivni v podjetjih prispevali svoj delež, pa tudi vsi ostali, da s predavanji in primernim podukom poučijo delavce in ga obvarujejo pred nesrečo.

-ja-

Cankarjev večer v Brežicah

Stridesetletnice smrti proletarskega sina z Vrhnike so se tudi v Brežicah spomnili na dan njegove smrti. Slavisti Brežički šol so dokaj srečno izbrali odlomke iz najbolj znanih Cankarjevih del, s katerimi so prikazali njegovo življenje in bogato umetniško delo. Izbor iz Cankarjevih pesmi, proze in dramatik so dobro podali dijaki in nekateri člani prosvetnega društva »Stanko Cernelc«. Lepo pripravljeni večer, ki je priredili in izvajalec veljal precej truda, pa so prebivalci Brežic, kot že toliko podobnih prireditve zopet prezrli. Pričakovali bi, da bo takšna kulturna manifestacija, na katero so priredili tudi zadostno

opozorili, vsaj pri mladini in ostalih izobraženih vzbudila večje zanimanje in imela boljši obisk.

Cankarjev večer v Metliki

Metliško prosvetno društvo »Janez Marentič« je ob 40-letnici Cankarjeve smrti 11. decembra priredilo literarno glasbeni večer. O Cankarju in njegovem pomenu je spregovoril prof. Jože Dular, nato pa so metliški prosvetni delavci in spremljvalci godalnega kvinteta zares občuteno prebrali značilne primere Cankarjeve poezije in proze. Lep večer je zaključil dokumentarni film o Ivanu Cankarju.

Nušičev „Dr.“ v Brežicah

Pred kratkim se je dramska sekcija prosvetnega društva »Stanko Cernelc« predstavila v Nušičevem veseloigro »Dr.«. Bilo je to veselo presenečenje, saj se dramska sekcija ni oglašila v brežičkem kulturnem življenju že več kot eno leto. Iz tega dolgotrajnega spanja jo je prebudil prizadevni profesor Ivan Preškan, ki je zopet zbral krog igralcev in se z vso vnemo lotil režije komedije »Dr.«.

Čeravno radi vedno znova gledamo Nušičevo dramsko delo, nam je njegova komedija »Dr.« še posebno blizu, saj je v njej z umetniško satiro narisal meščansko družbo v letih po prvi svetovni vojni, ki se je starejša generacija še živo spominja.

Premožen, beograjski podjetnik ima sina, ki v šolah nikakor

ni napredoval. Da bi mu pa za vedno zagotovil »znanstveno kariero«, pošlje po končani maturi, pod imenom svojega sina v Švicu študirat sina nekega šolskega sluga. Ta je živel v Švici pod tujim imenom in za nenadjarjenega podjetnikovega sina dosegel naslov doktorja filozofije. Oče, ki je vso to prevaro financiral, začne tedaj trgovati z naslovom doktorja. Sinu skuša zagotoviti — seveda zopet z denarjem — mesto docenta, na novostvorenje njegovo poroko s hčerko prometnega ministra, od katerega računa dobiti za doto koncesijo za izrabljanje železnice. Toda vsi ti računi so čez noč padli v vodo. Iz Švice pride na obisk doktorjev profesor in prevara je odkrita. Zenitovansko kupčijo uničita mlada

Svicarka in njen petletni sinček, ki sta prišla k svojem očetu, sinu šolskega sluga. Ker se je ta v Švici poročil pod imenom podjetnikovega sina, sta padla v hišo premoženega podjetnika in njegov sin je tako dobil zakonito ženo in otroka, ki mu v resnici ni bil oče niti se z njegovo materjo ni nikoli poročil.

To je kratka vsebina odlično zgrajene komedije, v katero je Nušič postavil mnogo zelo duhovite besedne in situacijske komike. Polna dvorana gledalcev je bila nad izvedenim delom zelo navdušena, kar naj bo zadoščenje in priznanje za napore delo režiserja in igralcev, ki so po dolgotrajnem molku pripravili Brežičanom prijeten kulturni večer.

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

MLADI SVET - naš prijatelj

Zopet je izšla nova, 9. številka Mladega sveta, revije za družinsko in družbeno vzgojo. Mnogo staršev in vzgojiteljev prebira ta časopis in najde v njem ob vsaki številki polno vzgojnih nasvetov in odgovorov na najrazličnejša vprašanja o rasti otroka in mladega človeka, o medsebojnih odnosih v družini in o vključevanju posameznikov in vse družine v družbeno življenje.

V 9. številki prinaša Mladi svet pozdravno pismo tovariša Tita II. nacionalnemu kongresu za zaščito otrok. V tem pismu poziva tov. Tito predvsem komune, naj napnejo vse sile za zgraditev planiranega šolskega prostora, kajti najbolj pereče pri vzgoji šolskih otrok je pomanjkanje šolskega prostora in s tem v zvezi 3-4 šolske izmene — predvsem v mestih in industrijskih središčih.

Prav tako je objavljen pri-

spevek tov. Vide Tomšičeve na istem kongresu. Dala je zelo konkretna navodila in misli k razvoju zaščite družine in otroka v stanovanjski skupnosti. Njen prispevek bo razjasnil marsikatero vprašanje, ne samo vodstvom stanovanjskih skupnosti, temveč tudi najširšemu krogu stanovalcev samih.

Prof. Franc Strmčnik piše o svetovnonazorski rasti mladega človeka. Ustavlja se predvsem ob vprašanju, kako vpliva na oblikovanje otrokove osebnosti različno prepričanje staršev, ustavlja se ob vplivu šole na otrokovo svetovnonazorsko rast in navaja v svoji razpravi zelo zanimive odgovore mladih ljudi na najrazličnejša vprašanja, kako so jih doma vzgajali, kaj je od njih želel oče, kaj je želela mati in kaj so ti mladi ljudje sprejeli za dobro in ob čem so se upirali, kaj vse jim je raz-

krila šola in zakaj so imeli zaupanje v šolo.

Ob Dnevniku dvajsetletne se bodo morali marsikateri starši zamisliti nad tem, ali sploh kaj vedo o svojem odrasajočem otroku.

Prof. Pavel Kunaver daje v svojem članku Zimski izleti pametne nasvete staršem in tistim, ki izlete organizirajo. Narava ni v zimi nič manj lepa in prav je, da hodimo v tem času veliko na izlete. Podzemeljske jame n. pr. so v zimskem času dele lepše.

Najzanimivejši del Mladega sveta je gotovo Pomenek s starši. Mnogokrat se sprašujemo, kako bi ravnali z otrokom ali odraslim, ki je ljubosumen? Kako bi odpravili de-

Tečaj za starše gluhih otrok

Zavod za gluhozveno mladino v Ljubljani bo priredil 22., 23. in 24. januarja trodnevni tečaj za starše gluhih otrok. Sodobna medicina ugotavlja, da je najpomembnejše razdobje za gluhega otroka njegova predšolska doba, torej čas do 7 let starosti. Če v tem času ni pravilno vzgajan, tako zaostane, da tega pozneje ni več mogoče popraviti. Starši se bodo tečaja udeležili skupno s svojimi gluhimi otroki. Vse otroke bosta pregledala dva zdravnika, specialist za otroške bolezni in specialist za ušesa, nos in grlo. Staršem bosta dala tudi navodila za morebitno zdravljenje. Priказali bodo tudi praktično uporabo slušnih aparatov.

Občinski ljudski odbori so prejeli obvestilo o tečaju. Delo na tečaju je popolnoma brezplačno. Starši morajo plačati edinoletno stanovanje in hrano. Zavodu za gluho mladino v Ljubljani ter stroške prevoza. Dobro bi bilo, da bi se tečaja udeležili tudi upravni in družbeni delav-

ci našega področja, ki se bavijo z mladinsko zaščito. Občne naj staršem, ki sami ne bi mogli plačati trodnevne vzdrževalne v zavodu, nudijo pomoč. Kolektivni Zavoda za gluhe mladino, ki bo žrtvoval politične za naporno in plemenito delo, pa vse naše priznanje!

SOLA ZA STARŠE — IN STARE STARŠE

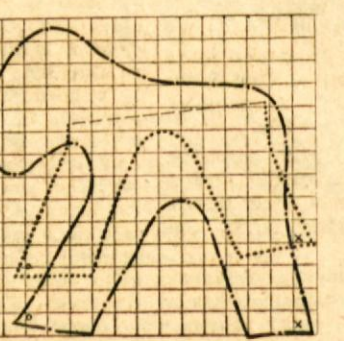
Ker je vse več družin, kjer so matere v službah, skrb za njihove otroke pa so prevzele stare matere in stari očetje, so na Dunaju ustanovili šolo za starše — in stare starše. Babice in dedki so z vnuki premalo strog, nedosledni, prikrilejo staršem manjše in večje pregrehe, zlasti pa dajejo otrokom potuho. Čeprav jim hočejo s tem koristiti, jim le škodujejo. Samo enotna vzgoja staršev in starih staršev je lahko uspešna; vse to spoznavajo stari starši, ki so na večer svojega življenja spet sedli v šolske klopi.

Tečaj za starše gluhih otrok

Zavod za gluhozveno mladino v Ljubljani bo priredil 22., 23. in 24. januarja trodnevni tečaj za starše gluhih otrok. Sodobna medicina ugotavlja, da je najpomembnejše razdobje za gluhega otroka njegova predšolska doba, torej čas do 7 let starosti. Če v tem času ni pravilno vzgajan, tako zaostane, da tega pozneje ni več mogoče popraviti. Starši se bodo tečaja udeležili skupno s svojimi gluhimi otroki. Vse otroke bosta pregledala dva zdravnika, specialist za otroške bolezni in specialist za ušesa, nos in grlo. Staršem bosta dala tudi navodila za morebitno zdravljenje. Priказali bodo tudi praktično uporabo slušnih aparatov.

Občinski ljudski odbori so prejeli obvestilo o tečaju. Delo na tečaju je popolnoma brezplačno. Starši morajo plačati edinoletno stanovanje in hrano. Zavodu za gluho mladino v Ljubljani ter stroške prevoza. Dobro bi bilo, da bi se tečaja udeležili tudi upravni in družbeni delav-

Osliček bo razveseljeval našega najmlajšega

Ze smo vse zaskrbljene, kako bomo čim boljše poskrbele za letoletno praznovanje. Brez darilne letošnje ne bo šlo. Bi naredili našemu najmlajšemu takegale oslička?

Povečamo krog in uredimo dva enaka osnovna dela ter dvojni pritrjevanje del. Sešijemo vse dele, pazimo pa odprtino, skozi katero bomo lahko lesno volno, vato ali papir. Ko je žival dovolj naga-

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

ezni zlet

ezni zlet

lastnih močeh položiti svoj denar ni prispevek za zlet. Tu bo prišla do polnega izraza iznajdljivost društvenih uprav in posameznikov, ki so organizirali ekološko varstvo iz Brežic. Žal ni bilo prav nobene odziva društev Vinica, Otočec, D. Toplice, Mokronog in Črnomelj. Prav gotovo so navedena društva razmišljala, da, če bi se priprave za zvezni zlet uspešno zaključile, delo pa nadaljevalo v polnem razmahu po napotkih in sklepih zadnjega konference, bi se lahko pridružili tudi posamezniki udeležencev. Zemljo, na bi se priprave za zvezni zlet uspešno zaključile, delo pa nadaljevalo v polnem razmahu po napotkih in sklepih zadnjega konference, bi se lahko pridružili tudi posamezniki udeležencev.

PRED 22. DECEMBROM — DNEVOM JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Partizanovi spomini

Pred Dnevom JLA smo obiskali tovariša Miloša Jančiča, ki nam je povedal nekaj svojih partizanskih doživljajev. Rojen je bil leta 1914, v partizane je odšel leta 1942. Najdalj časa je bil v Šiškovem bataljonu in v Cankarjevi brigadi. Bil je komisar divizion, kasneje operativni načelnik Cankarjeve brigade; zdaj je rez. kapetan I. klase.

S poletnih vaj novomeške garnizije JLA: postrežba minometalca zahteva urne, zanesljive in spretno borce

— Na pohodu proti Jelenovemu žlebu je bil naš prvi bataljon v predhodnici Cankarjeve brigade. Pri ovinku ceste pred Jelenovim žlebom je bil dan znak za počitek, patrula pa je šla še 100 m naprej. Strelci, Uzbuna! Eden naših je bil lažje ranjen. Tretja četa, v kateri sem bil tudi jaz, je zasedla položaj ob cesti. Tomšičeva in Gubčeva brigada sta nekaj metrov pred Italijani zasedli breg in začeli obkoljevanje Italijane. Mi smo čakali v zasedi. Gubci so po uri borbe pregnali Italijane s hriba. Bežali so proti cesti, kjer smo jih čakali mi. Vse tri brigade so zaplenile 11 mitraljezov, večje število pušk in municije, 2 radijski postaji, težke bakne in več drugega materiala. Naša četa je ušla 2 Italijana. Italijanov je bilo mrtvih precej, največ na cesti pred nami. Nekaj jih je strmoglavilo v prepad pod cesto.

Učitelji in profesorji v tovarnah

V Vzhodni Nemčiji mora po novem učnem načrtu vsak dijak, star nad 12 let, delati po en dan v industriji ali v kmetijstvu. Zdej pripravljamo ministrstvo za prosveto učni načrt, po katerem bodo morali dijaki učiteljske in pedagoške šole prebiti 6 mesecev v tovarnah ali kmetijskih zadrugah in so šele potem lahko potrjeni za profesorje oz. učitelje.

Novoletna številka

»Dolenjskega lista« bo izšla v povečanem obsegu v ponedeljek, 29. XII.

Do te borbe je prišlo iznenada, zato mi je ostala najbolj v spominu.

— Leta 1942 sem bil kurir v prvem bataljonu Cankarjeve brigade. Nahajali smo se pri Streklejcu v Beli krajini, ko smo dobili nalog za premik prvega bataljona. Obvestiti

sem moral vod, ki je bil v zasedi, kam naj se premakne. Sto metrov pred mestom, kjer bi morala biti naša zaseda, sem našel na bele, ki so bili le še 50 m od mene. Imel sem srečo, da so polegali. Ustrelil sem enkrat proti njim in se umaknil po stezi nazaj. Beli so začeli streljati in teči za mano. Imel pa sem spet srečo, da je bila v bližini škarp in sem pod njenim zavetjem prišel do gozda.

— Malo pred Novim letom 1942 smo taborili pri Debencu nad Staro žago. Bil sem obveščevalec. Matko, Vane in jaz smo dobili nalogo, da prinesemo neke podatke iz Novega mesta. Po treh dneh smo se ob pol treh popoldne s podatki vračali. Snelo je zelo na gosto. Vidljivost je bila slaba. Pred položajem naših smo opazili stražarja s francosko puško. Vane je rekel: »To je belogardist.« Toda takrat so tudi naši že imeli nekaj francoskih pušk. Stražar nas je opazil. Vprašal sem ga, če je tam prvi bataljon. Odgovoril je: »Da.« Medtem se je stražarju približal neki Italijan in vprašal: »Qui vala?« Spoznali smo, da

so na naših bivših položajih Italijani in beli, zato smo začeli bežati v dolino. Takrat sem bil ranjen v obe nogi, toda na srečo samo v meso. Iz doline zaradi gostega grmovja nismo mogli v gozd. 10—15 metrov okoli nas so hodile italijanske patrle. Ob enajstih ponoči smo se poizkušali umakniti, a se nismo mogli, ker so Italijani kurili velik kres, ki je osvetljeval vso okolico. Noč smo morali prebiti kar v snegu.

To je bila noč na Novo leto 1943. Italijani so odšli šele drugi dan okoli polnoči, eno uro za njimi pa smo krenili proti Trški gori še mi. Drago Matko še danes čuti posledice v snegu prebite noči.

Rezervni kapetan I. kl. Miloš Jančič-Niko

— Malo pred Novim letom 1942 smo taborili pri Debencu nad Staro žago. Bil sem obveščevalec. Matko, Vane in jaz smo dobili nalogo, da prinesemo neke podatke iz Novega mesta. Po treh dneh smo se ob pol treh popoldne s podatki vračali. Snelo je zelo na gosto. Vidljivost je bila slaba. Pred položajem naših smo opazili stražarja s francosko puško. Vane je rekel: »To je belogardist.« Toda takrat so tudi naši že imeli nekaj francoskih pušk. Stražar nas je opazil. Vprašal sem ga, če je tam prvi bataljon. Odgovoril je: »Da.« Medtem se je stražarju približal neki Italijan in vprašal: »Qui vala?« Spoznali smo, da

Tudi jaz sem gradil

Večerna zarja preliva vrhove dolenjskih gričev. Lahna sapa šumi skozi krošnje dreves, ki so se kot veliki nagnili nad cesto. Na levo, strmo spodaj žubori. Mirna in poje svojo enolično pesem. Polna luna je vzplavala na nebo in s srebrno mesečino pokrila usnulo pokrajino. V daljavi vidim grozde svetilk in kakor žuborene lene, mirne vode odmevajo stišani glasovi, pesem ali nerazločni smeh. Kmalu bova na novi avto cesti, pravi poročnik in noga kar podzvestno krepkeje pritise

šla. Onkraj zaprte rampe zdaj jasno vidim vse polno fantov in deklet in vsi so kakor eno. Na slehernem obrazu sije zanos, energija in samozavest. Ropotanje strojev, dim, pesem, smeh v daljavi in vonj bitumena — to je avtomobilska cesta. Čakam pred zapornico; zelo razburjen opazujem cesto in vse ter čutim le eno željo: da bi bil med njimi!

Odpejala sva se dalje, za nama je ostal dolg most in velikanski nasip mi s svojim svetlikanjem vzbudi pozornost;

st. in poletu, o pesmi in zmagi; z njo obliva skale in grmovje, da bi si zapomnili pesem vzbujenega poletja.

Opazujem sebe, svojo delovno obleko, umazano od olja. Zraven mene je stroj ponosen, kakor sem ponosen jaz. Luč žarnic motorna se meša z bučno pesmijo razkipele mladosti. Ne morem sedeti mirno, čutim neko nadmoč... rad bi nekimi, rad bi nekaj, še večje, še bolj veličastveno, tižmejno.

Topla poletna noč. Na novo plava srpasti mesec, nemirni dihi noči me je zbudil iz sanj. Grozdi, luči, cela jata, se blešči jo v večerni meglici. Dim, pesem kipeče mladosti, razpušeni zanos — vse to plava nad zrelim žitom, nad kamenjem, se spušta v doline in vzpenja nad griče in vrhove.

Vojak Miodrag Nikolić

Zamorcev ne marajo

V Little Rocku, kjer skušajo preprečiti vpisovanje črnih dijakov v javne šole za bele dijake, so se pojavili pred sodišči tudi v cerkvah. V neki baptistični cerkvi so štirim črnim rekli, naj gredo ven, ker je cerkev le za bele. Zadnji teden se je nekaj podobnega zgodilo tudi v metodistični cerkvi. Neka zamorka je prišla k maši, ker je duhovnik pač pridigal o bratstvu in ljubezni do bližnjega, a so ji dejali, naj se odstrani. Lepe besede o krščanskem bratstvu so očitno eno, stvarnost pa je drugo.

Lov bo omejen

Ameriški kongres je v začetku avgusta obravnaval vprašanje severnih medvedov in mrožev. Lovske zakone ameriške države Aljaske bodo skrbno pregledali in ustrezno spremenili, ker uporabljajo pri lovu na bele medvede in mrože zadnje čase izvidniška letala in motorne čolne, tako da ni čudno, če se število obeh živalskih vrst naglo zmanjšuje.

V Rimu so pred kratkim izvolili novega papeža, ki si je nadel ime Janez XXIII. Ko sem to bral v časopisu, se mi je zadelo, da sem neke v zgodovini že videl to ime in »cic-fro«.

Poiskal sem skoro sto let staro zgodovinsko knjigo in ugotovil: Leta 1378 so po smrti papeža Gregorja IX., ki se je bil iz Avignona v Franciji zopet preselil v Rim, kardinali izvolili pod pritiskom rimske republike Italijana Urbana VI.

Volilo je 17 kardinalov, izmed teh je bilo 11 Francozov. Po končanih volitvah so se zbrali francoski kardinali in izvolili drugega papeža, Klemenca VII., češ da so v Rimu volili prišljenj.

Drugi papež se je ustoličil v Avignonu. Papež v Rimu in Avignonu stasi bila huda nasprotnika, oba sta hotela veljati kot nezmotljiva glavara cerkve. Toda nekateri kardinali, škofje in tudi nemški cesar Zigmund niso simpatizirali ne z enim ne z drugim; zbrali so se v Pizi in izvolili tretjega papeža, najprej Aleksandra V., ker pa je kmalu umrl, so izvolili Janeza XXIII.

Ananas — surovina za blago

V Južni Afriki so začeli iz vlaken listov ananasa izdelovati tkanine, podobne volnenemu blagu. Nedavno so takšne tkanine začeli proizvajati v Johannesburgu in Durbanu.

Pred 40-letnico ustanovitve SKOJ

MARKO FILIPOVIČ:

Kri na kamenju

»Kaj ti je bila Stevanija?« sva ga vprašala. Molčal je in naju topo pogledal, kakor da naju nečesa obtožuje, kakor da hoče reči: Nehajta s tem zasliševanjem, dovolj mi je vsega, življenja in vojne!

»Le midva s Stevanijo sva rešila glave v pokolu leta enainštiridesetega.«

»Kakšnega pokola?« je vprašal Ante.

»Ustaši so mi poklali starše in vso vas.« Ante me je pogledal, nisva se mogla več premagati: zajokala sva skupaj s Krajišnikom. Šele sedaj sva ga doumela, šele sedaj spoznala, zakaj je tako potr in osamljen, zakaj je njegov pogled tako omtven. Mimo nas je prišla črnooka krepka Zorka s črnimi gostimi lasmi, vedno nasmejana in vedra. Ustavila se je in vprašala, zakaj smo objovali. Položila je na tla košaro s perilom in se usedla k nam. S svojimi lepimi rokami je pobožala Proletarca in uprla vna oči, kajti v borbi je bila prav tako hrabra kot on.

»Imaš kaj za oprati?« ga je vprašala.

S težavo je vzel iz torbice suknene nogavice, na katerih je bilo v raznih barvah izvezeno nekaj črt. Lansko pomlad mu jih je izvezla in podarila Stevanija.

»Kakšna Stevanija?« je vprašala Zorka in sedaj ji je Ante povedal vso zgodbo o mlademu Proletarcu. Zorka se je razjokala; tudi njenega brata so ustaši ubili, hišo pa zažgali.

Se isti dan je ves bataljon zvedel za Proletarčevu usodo. Vsi so ga hoteli tolažiti, mu dajati poguma. Od mene se skoraj ni več ločil. Ante, on in jaz smo postali nerazdružljivi. Postal je drugačen, toda neizbrisno je v njem ostala sled tiste krvave noči, ko so mu poklali starše.

Dvajseti julij 1943. leta, je bil za naš bataljon najusodnejši datum v njegovi tretjeletni zgodovini. Po dolgem nizu uspešnih akcij na tem terenu, je bataljon dobil deset dni počitka, da nato odide na nove akcije. Točno ob petih jutraj 20. julija je bataljon krenil proti Cisti. Na čelu enote se je vila proslavljena zastava svojega...

bodoljubnega Mosorja. Godec je s polnim zamahom raztegnil harmoniko in brci so povzeli navdušljivo pesem. Jutro je bilo lepo, sončno. Komaj pa je bataljon prišel nekaj sto metrov izpod hiš Olujča do lepe zelene borove hoste, ko se je usul po nas od vseh strani peklenški ogenj. Ljudje, konji, bersaljeri, esesovci, ustaši, domobranci, ustaška vaška policija in Mosorci — vse se je pomešalo in začel se je nepopisljiv pokol. Padli smo v zasedo, past je bila spretno pripravljena. Bili smo izdani! Moramo se prebiti iz obrača, toda kako? Tovariši so padli, pokošeni od rafalov. Ranjenci so klicali na pomoč, konji so divje rezgetali. Sovražnik je bil desetkrat močnejši, po številu in orožju. Črilen, Plečič, Kot, Dane, Proletarec in Andrija Mihajlovič, komandir prve čete, so skušali organizirati umik docela razkropljenega bataljona. Proletarec je z bombo ubil Nemca in hotel zajahati njegovega Sarca, toda Andrija mu je to preprečil, kajti nemški ostrostrelci so zadevali nepogrešljivo. Umikali smo se proti Dobronju. Težko je razložiti, kako smo ušli smrti. Blizu Dobranja so si tovariši v mlaki umazane deževnice gasili neznošno žejo in umivali rane. Nič ne govoril, zavaljal je splošni molk. Tišino je zmotilo nekaj zaporednih jurjev italijanskih Savojevcev, ki so mitraljirali naš položaj. Vendar se za to nič ne zmenil. Smrt je bila premagana. Okrog Lovreča so grmeli topovi in težki minometalci. Streljanje pušk in mitraljezov se je prenašalo vse dalje in dalje. Kurir Ferata je prinesel sporočilo, da biokovski in sinjski bataljon podita sovražnika proti Zadvarju. V najbolj kritičnem trenutku so presekali sovražnika in prihiteli na pomoč. Nekaj minut je rešilo bataljon od propada. Krvavi in brez moči smo odšli nazaj pomagat Sinjanec in Biokovčanom. Stirideset nas je bilo, hodili smo povesenih glav in vsakega je mučila negotova usoda bataljona. Lovreč je bil ves v plamenih, oblaki so se črnili od dima, bilo je, kakor da gori vsa pokrajina...

DVA JANEZA

Tako je imela »sveta mati katoliška cerkev« tri papeže hkrati; vsi so se obdali z dvornim sijajem in vsak na svojem ozemlju je pobiral velike cerkvene davke in druge dohodke. Vsak papež je izdal svoje cerkvene odredbe, eden drugega pa so tudi izobčili.

Janez XXIII. se je bil proslavil z nekimi odpuščili, katerih pismo naznanilo so nekateri duhovniki očitno sežgali. Vedeti je treba, da so bili odpuščili zelo donosen posel. Ob času svetih let je bilo v Rimu dnevno do 20.000 romarjev, ki so prišli po »svetoletne« odpuške. Za časa, ko so bili papeži v Avignonu, je Rim dočela obubožal in je šel konec trinajstega stoletja komaj 17.000 prebivalcev. Šele nato so se nekako »pogljihali«.

Janez XXIII. je nazadnje prisiljen odstopil in umrl kot kardinal.

Tako bo sedanjí papež samo nekako »doštukal« svojega davnega prednika.

Lojze Borštnar

Tudi žene-kolesarke segajo za rekordi. Pred kratkim je Angležinja Robinson dosegla nov rekord za ženske v hitrostni vožnji: 39 km in 178 metrov na uro. Prejšnji rekord je imela Francozinja Visak z 38 km na uro (na sliki)

Kmalu po velikem nemški ofenzivi v jeseni 1943. leta, v času, ko je sovražna propaganda kričala na ves glas v svet poročila o uničenju partizanskih enot, so iz teh »uničenih« enot odhajali na pot v oficirsko šolo pri Glavnem štabu Slovenije številni borci, da se razen prakse, ki so jo pridobili v borbenih enotah, spoznajo tudi z najpotrebnejšo teorijo iz vojaške vede in tako postanejo sposobnejši komandirji in komandanti partizanskih enot. Oficirska šola Narodnovobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije je bila takrat v Črmošnjicah, vasi nekako na sredi poti izmed Dolenjskih Toplic in Semiča. Tudi iz četrtega bataljona Dvanajste brigade sva bila poslana v šolo jaz in borec Hinko Smrekar, doma iz Pijavice pri Mokronogu. Jaz sem bil takrat deseter in na rokavu sem nosil prišito petokrako zvezdo. Bilo je 26. novembra, ko naju je že precej pozno popoldne poklical namestnik komisarja bataljona »Koki« in nama sporočil, da naju je komanda bataljona odredila, da greva v oficirsko šolo in da naj se takoj odpraviva na pot. Bataljon je bil takrat v vasi Gornje Lakovnice pri Novem mestu. Hitro sva se napravila, se pozdravila s tovariši in odšla proti Črmošnjicam. Kmalu naju je na cesti med Bircno vasio in Vršnimi seli zajela noč. Za prenočišče sva se obrnila v hišico ob cesti, malo pred Vršnimi seli. V skromni hišici sta naju prijazno sprejela mož in žena že v letih, postregla sta nama z večerjo, po večerji pa sva legla v ajdovo slamo, poslano v hišo za naju. Zjutraj naju je gospodinja postregla z vročim mlekom in koruznimi žganci in tako okrepčana sva nadaljevala pot čez Vršno selo in Laze do Črmošnjic. Sneg naju ni oviral in v Črmošnjicah sva prišla 27. novembra. V Črmošnjicah smo bili nastanjeni v precej prostorni stavbi osnovne šole. Ko smo se tam zbrali iz vseh brigad, se je konec novembra začel pouk, ki je trajal do devetega januarja 1944. leta, ko smo imeli izpite.

Bili smo razdeljeni na tri skupine in vsaka je imela poseben pouk, ker smo bili z različnimi nameni poslani v šolo. Ena skupina smo bili pešadijci, ena artilerji in ena inercijci.

Mošnjicah smo bili nastanjeni v precej prostorni stavbi osnovne šole. Ko smo se tam zbrali iz vseh brigad, se je konec novembra začel pouk, ki je trajal do devetega januarja 1944. leta, ko smo imeli izpite.

Bili smo razdeljeni na tri skupine in vsaka je imela poseben pouk, ker smo bili z različnimi nameni poslani v šolo. Ena skupina smo bili pešadijci, ena artilerji in ena inercijci.

Mošnjicah smo bili nastanjeni v precej prostorni stavbi osnovne šole. Ko smo se tam zbrali iz vseh brigad, se je konec novembra začel pouk, ki je trajal do devetega januarja 1944. leta, ko smo imeli izpite.

Mošnjicah smo bili nastanjeni v precej prostorni stavbi osnovne šole. Ko smo se tam zbrali iz vseh brigad, se je konec novembra začel pouk, ki je trajal do devetega januarja 1944. leta, ko smo imeli izpite.

poraja. Komandant šole je bil kapetan Bojan Adamič (ne skladatelj), ki je bil komandir čete v stari jugoslovanski armadi in nam je ob vsaki priložnosti pripovedoval doživljanje iz svojega dotedanjega vojaškega življenja. Zato smo ga imeli zelo radi. Kapetan Adamič (ob osvoboditvi je bil major) nam je predaval taktiko in poljsko fortifikacijo. Predavatelj o branju zemljevidov je bil major Malnarič. Drugih se ne spominjam.

OB DNEVU JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Šola sredi ognja

Nekaj spominov iz življenja v oficirski šoli pred 15 leti

Teoretična predavanja smo imeli v učilnicah, praktične vaje pa na terenu, ki je ustrezal obdelanemu gradivu. Minerji so šli nekakrat na praktično miniranje belokranjske proge v Rožnem Dolu, artilerji pa so imeli večkrat pouk v bližnji šupi, kjer so imeli postavljeni v ta namen 75 mm top.

Med časom, ko je trajal pouk, nas je dvakrat obiskal komandant Glavnega štaba Slovenije generalmajor Franc Rozman-Stane. Na izpite devetega januarja je prišel tudi namestnik komandanta Glavnega štaba generalmajor Jaka Avšič. Ena skupina tovarišev je opravila izpite že petega januarja, ker so bili odredjeni (nekateri pa so se sami javili) za odhod na Stajersko s Stirinjsko divizijo. V skupi-

Enkrat, ravno na Novega leta 1944, smo šli vsi skupaj kopat protitankovski jarek pred Dolenjskimi Toplicami.

Tudi za kulturnoprosvetno delo je bilo poskrbljeno. Imeli smo dve prireditvi, eno v prostorih gostilne bivšega Kočevarja, drugo pa v dvorani gasilskega doma.

Kot sem omenil, smo opravili izpite devetega januarja 1944. leta. Dobili smo spričevala in odšli skupaj nazaj v matične enote. Sedaj smo šli skupaj vsi, ki smo bili iz bataljonov Dvanajste brigade. Komanda šole nam je povedala, da je naša brigada neke pri Hmeljniku nad Novim mestom. Desetega januarja smo odšli in se že zvečer javili v štabu brigade v vasi Brezje nad St. Jurjem pri Mirni peči. Od nas šestih, ki smo prišli v štab brigade, smo od-

šli jaz, Hinko Smrekar in Ivan Junček (doma iz Razdrtega pri Postojni) v naš matični bataljon, ki se je med tem časom združil s tretjim bataljonom, v drugi bataljon je odšel Franc Premrlj, doma neke s Primorskega, v prvi bataljon pa sta odšla Vinko Mohor, doma nekeje iz Blok na Notranjskem, in Franc Gačnik, doma nekeje iz St. Ruperta. Vsi smo v brigadi došli nove dolžnosti. Jaz sem bil postavljen za namestnika komandirja tretje čete v tretjem bataljonu. Vsi pa, ki smo končali kratko partizansko oficirsko šolo, smo se počutili močnejši z novim znanjem. Šli smo v šolo sredi Hitlerjeve trdnjave, takrat, ko nemški fašisti še niso hoteli priznati, da so izgubili vojno, v času, ko so še domači izdajalci iskali pot in način, da se udinjajo gospodarju, ki je vsak dan potreboval večje število vstevih hlapecev. Toda mi, ki nas je šolalo partizansko življenje in tudi oficirska šola, čeprav kratka, mi, ki smo izšli iz vrst delovnega ljudstva, pa smo zvesto izpolnjevali dobljene naloge in vsak dan smo spreminjali v prakso v bojih s sovražnikom vse, kar smo se naučili. In ko se je bližal konec krvave vojne, so mnogi, ki so pred nami ali za nami končali partizansko oficirsko šolo, postali vzorni komandanti in komisarji in še danes je od njih lepo število oficerjev v JLA, mnogi pa so padli v bojih za svobodo.

Tako so se šolali naši voditelji. Boj je bil največja šola. Tako, kot se je porajala naša armada tako rekoč iz nič, tako se je pripravljala tudi naša starejšinska kader. Šola je bila trda, toda vsi, ki so izdelali to šolo, šolo partizanskega oficirja, so vestno izpolnili svoje naloge v boju proti okupatorju in domačim izdajalcem. Vsi so prispevali velik delež k uničenju fašizma.

Jože Lužar, peš. major, Bitolj